

השדה

מגזין שדה-ורבורג

שעת התנשמת, זמן העטלף – מסע לילי בין השערים הצהובים

כתב: יואב טלמור

בהזדמנות זאת אדגיש: מעולם לא עישנתי סמים על עץ. עד כמה שזכור לי.

בכל מקרה, חוץ מהגן, נמצאים ברחוב הברוש צפון בתים של כמה מחברותיה של הבת שלי. בתים גדולים של ההורים שלהן, שהם פלוס-מינוס בגילנו והם מנהלים דברים וקונים בתים גדולים בשדה ורבורג. זה בו זמנית מאוד מרשים אותי וגם מאוד מחזק את השמחה שלי בבחירות המקצועיות שעשיתי עד כה בחיי, שאולי לעולם לא יביאו לי בית גדול בשדה ורבורג, אבל מביאות לי הרבה אושר. לא שזה בהכרח סותר, כן? אני פשוט החלטתי שאומנות היא כן מקצוע.

המגרש –

תזכורת לכך שפעם הייתי משחק כדורסל עם חברים. אחת המחשבות הראשונות שעברו לי בראש עם החזרה למושב הייתה, שכדאי לקנות כדור ולחזור לשחק מדי פעם. את המחשבה הזאת מעולם לא ביטאתי בקול, כנראה כי איזה חלק בי הבין מלכתחילה עד כמה היא מופרכת. מצב שלחלק הזה שבי קוראים "ברכיים". אני עדיין נהנה להשתעשע במחשבה הזאת מדי פעם, ומבחינתי זאת כמעט אותה רמה של כושר.

האמפי –

תלמידות ותלמידים שלי כיום מזדעזעות עמוקות כשהן קולטות שבאמת לא היה לי סלולרי כשהייתי בגילסן. "אז מה עשיתם?!"

הן שואלות בחרדה מהולה ברחמים.

ובכן, היינו משוטטים בלילות הקיץ. לפעמים מגיעים לאמפי. יושבים, מדברים, מעשנים, מציירים על רצפת הבטון עם קצות ענפים ששרפנו, מנגנים, שרים, מזיפים, מתפלספים, בונים ארמונות ממחסי האורנים, מתאהבים, נשברים, צוחקים משטויות, מתנדנדים בנדנדה הגדולה, שוכבים על הגב ומחכים לכוכבים שיפלו כבה למשל.

ואין לי ולו תמונה אחת להוכיח שכל זה באמת התרחש. תצטרכו פשוט להאמין לי.

בעצם, תמונה אחת יש לי: כנראה 1996, הופעה של להקת "הצדיקים הנסתרים" באירוע כלשהו של מחלקת הנוער של המועצה. לא אכביר מלים על ההופעה, רק אספר שבאישוהו רגע, נזרק לחלל המשפט: "אתם, באירועים של המועצה, לא תופיעו יותר".

בית צחי –

לא הייתי חבר של צחי. אני חושב שהתקשורת המשמעותית האחרונה בינינו הייתה בגן. הוא היה מנהיג של איזו חבורה סודית שהגשתי אליה מועמדות. יש מצב שאפילו התקבלתי. אני לא באמת זוכה.

הידיעה על מותו תפסה אותי עם אותה הפתעה בה תפסו אותי בזמנים אחרים הידיעות בדבר מותם של רותם, ברק ועמית. אנשים

"איש אינו יודע כמוני את הלילה" / אלכסנדר פן

יום אחד, לפני בערך שש וחצי שנים, בתל אביב, כלומר - פיפון, הדר נכנסה להריון. כחצי שנה לאחר מכן, הגענו למושב. כלומר - הדר הגיעה. אני חזרתי. בשבוע הראשון, ישבנו לעת ערב במרפסת, האזנו ברוב קשב לצרצורי הצרצרים, ותהינו לאן נעלמו צפופי הנהגים, טרטורי הפועלים, צעקות התושבים, והפיח. הן, הפיח. הריאות שלנו לקו בהלם חמצן.

במשך כל השנים שלי בעיר תמיד הרגשתי מאוד תל אביבי כשבאתי לבקר את ההורים בשדה ורבורג, ומאוד שדה ורבורגאי ביום-יום התל אביבי.

יש רחוב בשם 'שדה ורבורג' בתל אביב, לא רחוק מצומת הרחובות מלצ'ט - בן-ציון. רחוב קטנטן ושקט, סוג של אי בתוך סביבה אורבאנית תזזיתית. שם הולם לרחוב, אני מניח. גיליתי אותו באחד

משיטוטי הלילה שלי, ואם יש חוט מקשר, הוא כנראה זה - אחד ההרגלים שהשתמרו אצלי כל השנים בשדה ורבורג ואז בתל אביב ואז שוב בשדה ורבורג, הוא לשוטט כמו תמהוני בלילות. בתל אביב זה כמובן לא חריג כי כולם תמהונים, ואילו כאן, עושה רושם שכל חברי צוות נק' התרגלו לנוכחות הגמלונית שלי במשמרת שלהם והם עושים ארשת אדיבה, גם אם מקצועית, בכל פעם שהם חולפים על פני.

לאור זאת, היה זה רק טבעי שהרשימה שלי על המושב תכתב כמסע לילי בין תחנות אישיות לאורכו. הייתי מוסיף "ולרוחבו", אם היה לו רוחב. מסלול המסע - מהסוף להתחלה, יציאה מרציף השער המערבי.

רחוב הברוש צפון –

כשעזבתי את המושב, אי אז בתחילת המילניום, הוא עוד לא היה קיים. היום, לעומת זאת, נמצא בו גן הילדות והילדים אליו הלכה הבת שלי עד יולי האחרון. הבת שלי - זאת שאני אבא שלה, וככה היא גם פונה אליי, היא ועוד גמד אחד - אח שלה, לפי כל הסימנים. לפעמים זה מאוד מוזר לגור כאבא במקום שבו הייתי ילד; בחודשים הראשונים לחזרתי אל כור המחצבת, הרגשתי שמבטיהם של אי אילו מהתושבים הוותיקים משחררים אצלי אוטומטית את פרצוף ה"לא-אכפת-לי-מה-אתם-חושבים-עליי-באמת-באמת-גם-אם-נדמה-לכם-שכן", שהבאתי לכדי שלמות בתור טינאייג'ר.

אבל הנה, לפני שנה וחצי בערך, במכולת, שלומית רייס אמרה לי מלה טובה על כך שהצעתי עזרה לאחד מקשישינו, ואז הוסיפה "טוב, תמיד היית מענטש". ואני חשבתי שכל דודות המושב באשר הן ראו בי תמיד רק את הפרא עם השיער הארוך והבגדים הקרועים, שאם הוא לא על איזה עץ הוא בטח מעשן סמים, או לחלופין, שהוא על איזה עץ, מעשן סמים.

– דבר המערכת –

כשהתחלנו לאסוף חומר לגיליון החגיגי לכבוד שנת השמונים לכפר, עלו סיפורים מן העבר, זיכרונות ילדות והמון נוסטלגיה. נזכרנו איך, בדרך לבית הספר בצופית, בוססו הילדים ברגל, בחול ובבוץ, ואיך עזרו בעבודה החקלאית בפרדס, בשדה, בחממה ובלול.

קיבלנו טקסטים קצרים וארוכים שכתבו אנשי הכפר, רשמנו מה שנאמר במפגשים של חברי ילדות שגדלו כאן, ליקטנו קטעים נבחרים מתוך גיליונות שיצאו לכבוד חגיגות 45 ו-50 שנה לשדה ורבורג, ובחרנו תמונות מן העבר הרחוק והקרוב.

שמענו איך, בין שאר תעלוליהם, גנבו המתבגרים טרקטור ונסעו להם לים; שמענו על ימיה הראשונים של ה"הרחבה" ועל קבלת הפנים החמה לה זכו המתיישבים החדשים; התוודענו לגעגועים אל הכפר, נחלתם של אלה שעזבו, ועוד ועוד.

אין ספק שבמהלך שמונים שנותיו, שינה הכפר את פניו לבלי הכה. גם על כך נכתב לא מעט. הגיליון עוסק בעבר וגם בהווה. תוכלו לקרוא על פעילות ייחודית של הנוער שלנו, כמו גם על "סיפור מקומי", פלטפורמה דיגיטלית שמאפשרת לכולנו לראות תמונות ולקרוא טקסטים מימיו הראשונים של הכפר ועד לימינו אלה. תוכלו לקרוא גם על קבוצת הווסטסאפ הגדולה והחזקה שלנו, "נהגת מרוצים".

כמו כן, תוכלו ליהנות ממבחר מצומצם מאירוי של מיקי פלק ז"ל, שנפטר השנה - מחווה מיוחדת לזכרו של חבר. מיקי, שמילא תפקידים שונים בכפר, והיה חקלאי, רועה צאן ואמן, אייר במשך שנים רבות את העלוניים שיצאו בכפר, בחוש הומור ובכישרון רב.

על אף המקום השונה של כל סיפור וסיפור על ציר הזמן ועל אף הזווית הייחודית של כל אחד ואחת מן המספרים - מבניהם ובנותיהם של הייקים שהקימו את הכפר בשנות השלושים, ועד נשות "נהגת מרוצים" ובני הנוער כיום - מצאנו דמיון רב בין כולם. מעל לכל, עלו שוב ושוב תכונותיו הייחודיות של המקום הזה: תחושת משפחתיות, עזרה הדדית, עשיית טוב והמון המון גאוות יחידה.

ברצוננו להודות לאנשי ארכיון שדה ורבורג שתורמו לגיליון זה תמונות ומידע יקרי ערך.

מאחלות לכם קריאה מהנה!

המערכת:

עריכה ותוכן: רותי טלמור, אורה רייס, נורית שער, אילת יוסף

עיצוב גרפי וצילום שער: יעל הבר שוטן | צילום: אבי וליגשטיין, קלי בן ציון, נירה קפלנסקי, אור וייסברג

בגילי לא רק מנהלים דברים וקונים בתים, הם גם מתים מוקדם מדי. לא כולם זוכים לגדל כרס ולהקריח.

בית צחי

מקלט מספר 5
בְּבֹל
...אֶבֶל...
רַק לִפְנֵי הַגַּע יִשְׁבְּנוּ
מֵאִיהַ הַדָּדִי וְאִנִּי
עַל גַּג הַמִּקְלָט
וְהַתְנַשְׁקָנוּ
אַחֲרֵי שֶׁהָיָה הוֹצִיָּאָה אֶת הַמִּסְטִיק
וְלִפְנֵי שֶׁהָיָה שְׂבָרָה לִי אֶת הַלֵּב.
פְּעַמִּים

כיכר שלמה –

כשעברנו ב-1993 מקלמניה לשיכון בנים א', היא עדיין לא הייתה קיימת, וגם לא ב-1998, השנה שבה קיבלתי רישיון, מה שאיפשר לי להגיע לביליה מהכניסה למושב ועד הכניסה לבית בניטרל. למה עשיתי את זה? כנראה מאותה הסיבה שהיינו מתאספים באמפי ומציירים על הרצפה בפחם, רק עם רישיון נהיגה.

באחת הפעמים האלה, באמצע הירידה הגדולה (עדיין קוראים לה "הירידה הגדולה"), ראיתי את יוחאי צועד סהרורי. עצרתי את הרכב

כיכר שלמה

לידו. "מה אתה עושה?" שאלתי. "מנסה להישאר עד 72 שעות", הוא ענה, "ואתה?" "מנסה להגיע הביתה בניטרל". ונפרדנו איש לדרכו ולמשימתו. הדיאלוג הזה היה נורמלי לחלוטין מבחינתנו באותה התקופה, כי הרי נורמליות היא עניין יחסי לחלוטין. יוחאי נשאר לגור בתל אביב עד היום. את המטרה שלו מאותו הלילה הוא לא הגשים, כי אחרי 69 שעות של ערות, הוא התיישב לרגע על המיטה והתעורר אחרי יומיים.

פנס הרחוב שליד כיכר שלמה –

מקום לעמוד בו בלילה ללא תנועה ולתת לעטלפי הפירות לחלוף קרוב מאוד לראשים שלנו, ובשעות היום לשחק במשחק המבריק "מי מצליח לעמוד יותר זמן יחף על הכביש הלוהט של שתיים בצהריים באוגוסט".

כיום – המקום אליו מתאספים עם הילדים ביום כיפור שוב הקלאש הזה בין נקודות המבט, בין יתדות הזכרון לבין הוואסטאפים בקבוצה של הגן (נושא שראוי לרשימה נפרדת. אמ;לק – פחות. הרבה פחות. הבנו בהודעה הראשונה, תודה), והדיבורים על חינוך... אמאל"ה. אמאל"ה היתה מורה בבית ספר, אגב, וזה אחד מהעיסוקים שלי כיום. מי היה מאמין. או כמו שאמרה לי לאחרונה חברה שלא ראתה אותי עשרים שנה: "לך יש תעודת הוראה?! וואו!"

צומת הרחובות ההדרים-האלון

מָה זֹכֵר
עַץ הָאֵלֹן
עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה

מקלט מספר 4 –

הוא קיים? ואם כן – איפה הוא? הוא סודי? הוא הגרסה המקומית לבור שבקריה? למה יש מקלט 5 והבא אחריו הוא מקלט 3? מה קורה כאן? מישוה התבלבל, או שזאת דיסאינפורמציה מכוונת? האם למישוה אכפת? אל תענו לי.

מקלט מספר 3 –

זה שנמצא בתוך גן השעשועים הזנוח ביותר במושב, מאז ומעולם. באחד החורפים המקלט הוצף לגמרי, עד לקצה גרם המדרגות, ואיכשהו קרה שכפכפי השכונה שלי צפו בו וגרמו לי להירטב מאוד מאוד במסע להחזירים הביתה. יכול להיות שלסקרנות שלי היה קשר כלשהו להתגלגלות העניינים. יכול להיות גם שחלמתי את זה. מעניין אם מישוה זוכר שהמקלט הוצף. מבחינת גורל הכפככים שלי – יש לכם פטור מחמת חוסר עניין לציבור.

הפיקוס שבולט אל המדרכה –

על השלט כתוב: "פיקוס השדרה / העץ ניטע ב-1938 בימיה הראשונים של שדה ורבורג", אבל לא כתוב עליו, משום מה, שבקיץ 1988 רבתי תחתיו עם גיל ועידן את אחד הריבים הגדולים בכל החברות שלנו, אם לא הגדול ביותר. אני כמובן לא זוכר על מה היה הריב (משהו שקשור בפילוסופיה של המקלות), אבל לא יכול לעבור ליד הפיקוס הזה ולו פעם אחת בלי להרגיש כמה אני צודק, הגם שאין לי מושג במה.

ואם אנחנו כבר כאן – "בימיה הראשונים"? – כל השנים האלה חשבתי ששדה ורבורג הוא מושב, או כפר. אז למה "בימיה"? למה כיוונה ועדת השלטים כאן? (אגב – יש לנו ועדת שלטים כאן?) לומר

ששדה ורבורג היא עיר? עיירה? מושבה? כל התשובות נכונות? עד שתיתנן התשובה הרשמית, ביני לביני אסכם שהמדובר בגלקסיה.

מקלט מספר 2 –

המקלט של שמחת תורה ויום כיפור. בפניה הצפון-מזרחית של מטע האבוקדו של סבא שלי ז"ל, שעליו בנוי גם בית הכנסת. על המטע הוא בנוי כמובן, ולא על סבא שלי, שהיה רב גדול באתאיזם, אבל תרומת שטח לבניית בית כנסת במושב היתה מבחינתו מצווה קהילתית.

המכולת –

לא "אלונית", "מכולת". לא אכפת לי מה כתוב בשלט. אם אתם ממשי מתעקשים – "צרכניה".

בית העם הישן

בית העם –

בו התקיימה אחת ההופעות הראשונות שלי. זה היה בחגיגת בר המצווה שלי, אליה התעקשתי ללבוש חולצה של Faith No More ולנגן גרסת דיסטורשן ל"יונתן הקטן". כל הסיפור הזה גורם לי להודות על זה שגדלתי בתקופה שבה עדיין לא היתה מצלמת וידאו בכל כיס, והתיעוד היחיד מההופעה הזאת נמצא על קלטת VHS מאובקת שסביר להניח שאף אחד אף פעם לא ימצא לנכון להמיר לדיגיטל, אם ימצא אותה בכלל.

אם כי אני מוכרח להודות שיש משהו בחוסר המודעות הזה, או ליתר דיוק, בתודעה הכוזבת הזאת של הרוקר המתחיל, שבלעדיו כנראה לא הייתי מגיע לשלב בחיים בו העבודה שלי היא האומנות שלי. קצת מרגיש כאילו רימיתי את עולם המבוגרים, ולכן אולי אני מסתובב בערך באותו מצב תודעה היום במושב.

והנה ב-13.10.2018, הוא יום הולדתי ה-38, תוכלו לפגוש אותי בבית העם, מנחה את המופע הנועל של הבתים הפתוחים וגם משתתף בו כמופיע. למי יש מצלמה?

איזושהי נקודה עלומה מול הכניסה המזרחית לדרך הפרחים –

בוקר אחד, כשלילי – הגדולה שלנו – היתה בת שנה וחצי בערך, היא יצאה עם אמא שלה, הדר, לטיול במושב. דבר שבשגרה. אלא שאז, על המדרכה שבין הארכיון-לשעבר-מרפאה לבין בית העם, הן גילו ממצא מטריר ביותר: גלעין של אפרסק! ככה, נח לו כאילו כלום

באחד מחריצי האבן המשתלבת של מדרכת המושב. מי האיש הזה, תהו האם ובתה, שהעז להשליך את הגלעין על המדרכה ולא בפח?

שבועות רבים לאחר כך עוד תדבר לילי באיש החצוף ההוא – שמעולם לא ראתה כמובן, כי השאיר אחריו גלעין והתפוגג כמו הרוח – ובמעלליו פורקי העול והמוסר. לפעמים מתרחשות כאן דרמות שהלב מתקשה להכיל...

מקלט מספר 1 –

שְׂבָדִיאן. איי הבטוני שלו מעורבבים אינספור זוגות מכנסיים שלי, וגם דם, יזע, דמעות ושאלות קיומיות. ישבתי עליו, למשל, כשמאיה (לא זאת ממקלט מספר 5) הגיעה למושב, לבית של דב איש החתולים, כשהייתי בן 13.

וישבתי עליו גם לא מזמן, כשהייתי בן 37, ותהיתי על זה שמקלטים הם חלק כל כך טבעי מהנוף כאן.

הבית –

שהיה הבית של סבא וסבתא שלי, גבריאלי ונעמי ולטר. זאת היתה גאווה גדולה להסתובב במושב כנכד של גבריאלי ונעמי ולטר, שהיו מקבלים כל תושב חדש עם עוגה ומלים טובות.

במשך כל שנות בית הספר היסודי, הייתי ברוב הימים יורד כאן מהסעת בית הספר, אוכל צהריים, משחק "מלחמה" בקלפים עם סבתא או שח-מט עם סבא ובעיקר סופג נדיבות ואהבת אדם, שאם אפילו רבע מהן נטמע בי, אראה את עצמי כבן מזל ללא שיעור.

כשנכנסנו לכאן צבענו את כל גוני החום בצבעים בהירים יותר. האורלוגין הישן תלוי כיום בבית של ההורים שלי. את הספה שלנו מיקמנו מול החלון שבסלון ולא תחתיו. גם מיקום המקרר שונה. הילדים ישינים בחדר שהיה חדר השינה של סבא וסבתא ואנחנו במה שהיה החדר של מיה, שסעדה את סבתא בשנותיה האחרונות. התמונה של סבא וסבתא מחגיגות היובל לשדה ורבורג ניצבת ליד המחשב בו אני מקליד את השורות האלה, ולפעמים, לרגע קצרצר, עובר בבית הריח שהיה בו אז, כשהייתי נכנס לכאן בצהריים אחרי עוד יום בבית הספר.

האתר של יואב: yoavtalmor.com

* בינתיים, המופע החגיגי בבית העם כבר התקיים, וחוף מזה שהיה מאוד מרשים ומרגש, ברוך גוטשטדט ניגש אלי אחריו וסיפר לי היכן ממוקם מקלט מספר 4. רוצים לדעת איפה? צאו לשוטט בשדה ורבורג...

חברות מאז ועד היום

שרה בוגן-ברנט (אוקון), חיה אהרוני (לזבניק) וברוריה סגל (פוגץ') מספרות ל"השדה"

ראיינה וכתבה: נורית שער

טיפח גינה קטנה, היה כבר קל יותר לזהות את הבתים לפי הגינה. כל משק קיבל לול קטן וירקות לגידול. אני זוכרת מעין תחרות בין השכנים, למי יש יותר ביצים בלול. הוריי אהבו מאוד את שדה-ורבורג. אמא עבדה בחקלאות ואבא עבד בתל-אביב.

מימין לשמאל: רינה מנה, שרה, ברוריה, חיה.

לי זכורה ילדות נהדרת. ליאורה יופה הייתה מדריכה וריכוזה אותנו למשחקים. עד היום אני זוכרת את הקומיז' בו לימדה אותנו לפתוח תפוח אדמה, לשבור פנימה ביצה, לסגור, לעטוף בנייר כסף ולהכניס לגחלים. זה זכור לי כמעדן עד היום.

הייתה גם חברות נהדרת בין הילדים. שיחקנו הרבה בחוץ, תקשרנו עם שריקה מיוחדת בינינו. המשחק האהוב על הבנים היה אמת או חובה...

לבית הספר הלכנו ברגל. בקיץ בחול העמוק ובחורף - בבוץ. כשסללו את הכביש בכפר והאוטובוס נכנס פנימה, הייתה חגיגה גדולה. אני זוכרת במיוחד את השמחה של אמא, זו הייתה חוויה מיוחדת לעלות על האוטובוס ולנסוע לעיר הגדולה כפר-סבא לקניות.

לסיום, חשוב לי להזכיר את אחי חיים לזבניק - בן-ארי ז"ל, שנפל במלחמת ההתשה. כל האנשים בכפר עזרו לנו, תמכו בנו וחייבו אותנו כמו משפחה, במקום המשפחה שלא הייתה לנו.

ברוריה סגל (פוגץ'):

הגעתי עם הוריי ועם אחי יעקב לפחונים של יבנה בערב יום העצמאות בשנת 1957. למחרת, עברנו לבית של דודתי בתל אביב. היום הראשון זכור לי במיוחד. הייתי אז ילדה בת שבע ומצעד יום העצמאות עם החיילים והטנקים הותיר בי רשמים אדירים.

ברוריה לפני עלייתה ארצה

אחרי כחצי שנה הגענו לשיכון מוצקין בכפר-סבא. שם, מפה לאוזן, שמענו על אפשרות לבית בשדה-ורבורג, ואכן הצטרפנו למשפחת שדה-ורבורג כשנה לאחר העלייה ארצה.

הקליטה בכפר הייתה נפלאה. מאותו רגע, הכול זכור לי ככיף אחד גדול! בבית הספר התחלתי בכיתה א' ואז הקפיצו אותי לכיתה ב', כך שתוך שנה כבר למדתי בכיתה ג'. את השפה קלטתי מהר מאוד. הקליטה של הוריי הייתה שונה. אמא באה מתרבות אחרת. היא אהבה אופרה, ואהבה להתלבש יפה. עבודה, המעבר לכפר ולחקלאות היה קשה מאוד. אבא היה מושבניק בדם. הוא קנה מיד סוס ועגלה והיה עובר בסביבה ומוכר חלב בכדים ותות שדה שגידל. אנחנו הילדים, היינו חייבים לעזור, בעבודה לא אהובה במיוחד, לאסוף את הביצים בלול ולנקות אותן.

מאותה תקופה אני זוכרת שהיה לנו מקרר קרח גדול. ברחוב עבר איש הקרח עם סוס ועגלה ומכר בלוקים גדולים של קרח. אני זוכרת איך עשינו בפעם הראשונה ארטיק בבית.

הילדות הייתה מקסימה. היינו חבורה באותה קבוצת גיל: אבי ורדי, עמי יערי, רבקה שפלך, אהוד מלצמן, מלכה נאה, ברוריה פוגץ', שרה אוקון, חיה לזבניק, רינה מנה, אבנר שלזינגר, חוה אפפל, אסתר רזנבלט (נלה) ודני וגנר ז"ל.

שיחקנו הרבה בחוץ, בחצרות, טיפסנו על עצים, שיחקנו מחניים. לבית ספר הלכנו כולם יחד ברגל.

אי אפשר שלא להזכיר את חיים טייץ, שהיה לוקח אותנו לים במשאית בשבתות בבוקר, ואת נחום מנה שהיה מקרין לנו סרטים מדי מוצאי שבת בבית העם, לרוב את סרטי טרזן והשמן והרזה.

מאוחר יותר בגיל 16, כבר יצאנו לבלות בעיר הגדולה. היינו יוצאות יחד לבריקה "גלי השרון" ובימי שישי בערב למועדון "קרייזי הורס" בכפר-סבא. אבא של שרה היה מסיע אותנו בסוסיתא שלו ולפעמים גדי הורביץ, המורה לנהיגה, היה לוקח אותנו במשאית מאחזה הכול היה טוב. היינו מאושרות.

שרה בוגן-ברנט (אוקון):

בשנת 1957 יצאתי בסתר מליטא עם הוריי ועם אחי אלי. אסור היה שהרוסים ידעו שהיהודים עוזבים. אמא ואני טסנו לוורשה, אבי ואחי נסעו לשם במכונית. חודשיים חיינו בדירה של אישה פולניה עד שיצאנו בספינה לצרפת ומשם בטיסה לארץ.

שרה אוקון

באחד במאי בשנת 1957 הגענו לארץ. העבירו אותנו ישירות לאשקלון, למעברה חשוכה ומפחידה, עם מיטות סוכנות. אמא אמרה, עוד באותו ערב, שכאן היא לא נשארת. היא שלחה את אבי לתל אביב, שם הייתה לו משפחה. הוא חזר עם גיסו, שהיה בעל טנדר, וכך הגענו לכפר מע"ש לדודה אחרת.

אמי, שתמיד חיפשה אתגרים, הגתה רעיון ציוני חדש, לעסוק בחקלאות, וכך הגענו לשדה-ורבורג

אמי, שתמיד חיפשה אתגרים, הגתה רעיון ציוני חדש, לעסוק בחקלאות, וכך הגענו לשדה-ורבורג. אני זוכרת את יום המעבר לשדה ורבורג, משפחת גלברט קיבלה את פנינו עם לחם.

הוריי הביאו איתם ליפט גדול וגם מצרכים כמו חמאה, קמח וסוכה. גם את המכונית הבאנו איתנו. אבא עבד בתל אביב. מכיוון שמכונית לאדם פרטי הייתה אז דבר נדיר, ומחיר הדלק היה גבוה, בדרך לעבודה הוא הסיע אנשים ששילמו לו עבור הנסיעה.

אמא התחילה מיד לעבוד בחקלאות. אני זוכרת שגידלה שום, קישואים ותותים. היו לנו גם לולים, תרנגולות והודים. אני הייתי אחראית על לול ההטלה. כל בוקר קמתי בשש להאכיל את העופות, ובארבע אחר הצהריים הייתי אוספת את הביצים ועוזרת לנקות אותן. את תרנגולי ההודו שנאתי, ובכל זאת, בכל פעם שבאו לקחת אותם לשוק הייתי חייבת לקום ולעזור.

מהר מאוד הכרתי חברות נפלאות, חלקן חברותיי עד היום. חיי החברה היו עליזים ונחמדים.

אחרי שאבי מכר את המכונית וקנה אתון עם עגלה, הייתי מידי פעם לוקחת את החברות לטיול בעגלה בשדות הכפר. באחד הטיולים, ליד פרדס 500, נתקלנו בנחיל דבורים גדול, שהתנפל עלינו ועל האתון שהתחילה להשתולל. חברותי כולן ברחו ואני נשאיתי עם הדבורים ועם האתון המשתוללת, אך... הגעתי הביתה בשלום.

שלוש החברות אינן מוותרות על מפגשן החודשי ונהנות כל פעם מחדש מהעלאת זיכרונות מהילדות הנפלאה שהייתה להן כאן בשדה ורבורג.

רק הגעתי וכבר מרגישה בבית

כתבה: דינה גונן

שבועות 2017.

בצעידת הבוקר נקריט בדרכי תערוכת צילומים בשחור-לבן המשקפת את החיים במושב בעבר. ואני עוצרת ומתבוננת - בילדים הנוסעים בכרכרה הנמשכת על ידי סוס, בילדים הנושאים סנא ביכורים חורים על ראשיהם, בכל ההווה המושבית של אז - ומוצאת את עצמי בכל אחת מהתמונות. כי שדה ורבורג מחזיר אותי הביתה, למושב ניר בנים בו גדלתי והכל בו כל כך דומה לכאן.

לפני שנתיים חברתי לבן זוגי והגעתי למושב. החיבור היה מידי. מצאתי קהילה מגוונת ותוססת, אנשים חמים ואכפתיים שלמדתי להכיר ולאהוב (ומקווה להכיר עוד בהמשך), חיים מלאי תוכן ופעילות ביומיום ובחגים, בני נוער פעילים ומעורבים, ארץ ישראל הערכית והיפה במיטבה.

נעים לחיות במושב בו כל פינה מושקעת ומטופחת, בו יש מקום של כבוד לוותיקים ולמורשת בצד פעילות צעירה וענפה. ואני כבר מרגישה גאות יחידה, מרגישה שייכת ומקווה להעמיק שורשים כאן.

שכנים טובים

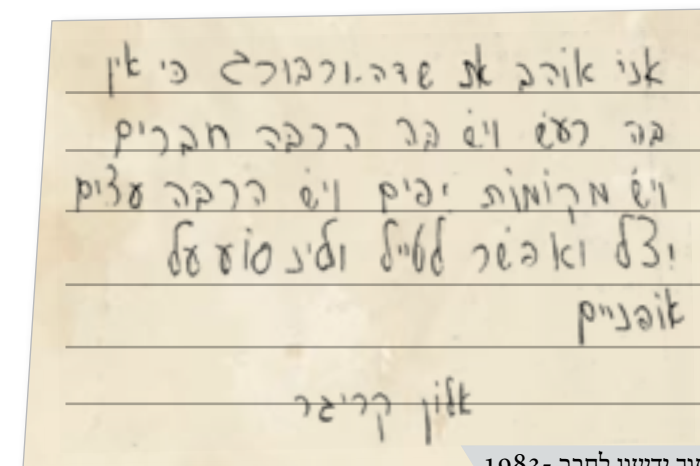
כתבה: שילה קריגר

בנובמבר 1966 הגענו, עמנואל ואני, לשדה ורבורג והתחלנו לטפל במשק החקלאי. אני למדתי בקורס לאחיות בבית חולים "מאיר" בכפר-סבא, ובזמן הפנוי עזרתי לעמנואל במשק וטיפלתי בעבודות הבית.

הכביסה אז נעשתה על פתיליה, עליה העמדתי דלי גדול ובישלתי בו "מרק עוף" של בגדי העבודה...

ביוני "נפלה עלינו" מלחמת ששת הימים, ועמנואל התגייס. הרכב שלנו, ג'יפ ישן, גויס גם הוא לצבא. רכבתי על אופניים לבית-החולים. אני הייתי מגויסת 12 שעות בכל יום בבית החולים, ומעבר לזה טיפלתי במשק כמיטב יכולתי.

היה לא קל. אני הייתי חדשה בארץ ועדיין התקשיתי בעברית, ובגלל העבודה בבית החולים לא הספקתי כל כך להכיר אנשים בכפר. התמזל מזלי וזכיתי בשכנים מיוחדים, משפחת ולטר, נעמי וגבריאלי. הם לקחו אותי תחת כנפיהם והזמינו אותי לישון אצלם בבית כדי שלא אהיה לבד בלילות שהיו חשוכים מאוד, כי נדרשנו לעשות האפלה. אנשי עבודה היו, צנועים וחרוצים, וחלקו איתי את ביתם בטבעיות. הם דאגו

מתוך ידיעון לחבר - 1983

שיהיה לי משהו לאכול, ובעיקר - נתנו לי להרגיש שאני לא לבד.

אין ספק שהתמיכה שלהם עזרה לי לעבור את התקופה הקשה הזאת, והקלה עלי את הקליטה בארץ בכלל, ובשדה ורבורג בפרט. זכרם שמור במקום חם אצלי בלב.

קסם של אנשים

כתבה: אביאט אדמוב

איך אפשר בקטע קצר אחד, לספר על שדה ורבורג שלי? על המקום שהוא נוף ילדותו של בחיר ליבי, המקום שבו בחרנו להקים את משפחתנו?

אפשר לדבר על נופים ועל שדות ועל מקום מטופח להפליא, אבל, לאחר מחשבה מרובה, מתברר מעבר לכל ספק, שהקסם האמיתי, הייחודי כל כך למקום הזה, הוא הקהילה - האנשים!

אשתף באירוע אחד, בודד, שמדגים את עוצמתה ואת נדיבותה של הקהילה שלנו:

אני מתנדבת במקום שנקרא "חאן יותם" - המקום לאדם וחברו. זהו מרכז להתנדבות ולערבות הדדית, שמפעיל כמה פרויקטים ותומך בכמה קבוצות (הסקרנים שביניכם מוזמנים לקרוא על המקום באינטרנט). לפני מספר חודשים התבקשתי לנסות לארגן תרומה של מזון למען 26 משפחות שנמככות באופן קבוע על ידי המרכז. הרמתי את הכפפה ופניתי אל קהילת שדה-ורבורג. העמדתי עגלת תרומות באלונית וארגוני תרומות בגני הילדים.

ההיענות הייתה מרגשת! תוך מספר ימים הצלחנו לאסוף מזון שהספיק לכמה וכמה חלוקות. הרגשתי (שוב) גאה להיות שייכת לקהילה של הכפר הזה. היכולת להרים את הראש מטרדות היום לרגע, ולהיות נדיב כלפי האחר, אינה מובנת מאליה.

הסיפור הזה הוא רק טיפה אחת בים הדברים שמתרחשים בקהילה שלנו וגורמים לנו לשמוח על כך שאנו משתייכים אליה. בשגרת חיינו יש חגים, חוגים, פעילויות לנוער, פעילויות לקשישים ועזרה הדדית מחממת לב. יש המון קסמים, קטנים וגדולים, חלקם גלויים וחלקם נסתרים.

אני בטוחה, שכל אחד ואחת מאיתנו מוצאים את נקודת החיבור למקום או, אם לדייק, לאנשים, שהם אלה שעושים את שדה-ורבורג, לכפר היחיד והמיוחד שהוא.

בשגרת חיינו יש חגים, חוגים, פעילויות לנוער, פעילויות לקשישים ועזרה הדדית מחממת לב.

שדה-ורבורג שלי

כתבה: אורה בועז (להמן)

נובמבר 2017

אתחיל מהסוף: ביום חמישי אחר הצהריים ליוונו את טל ואת רן פרי לטקס קצר בבית הקברות, לזכור את הוריהם, קוטי ואורה. לאחר מכן, התכנסנו במכללת "הדרים". שם חיכתה לנו ארוחה נחמדה, ואחריה התיישבנו באולם הקטן, צפינו במצגת ושמענו סיפורים, בעיקר על קוטי, מפי תלמידיו (כבני שמונים כיום) בבית ספר "כדורי" האגדי.

שמחתי להשתתף באירוע. אורה הייתה אחות קופת חולים, ובעזרתה ילדתי את בכורתי. טל ורן צעירים ממני בכמה שנים, אך אבי הרבה לצלם אותם. אימי הייתה מקורבת לאורה, שתיהן עבדו כאחיות קופת חולים במושבים.

עם שולה סלע ז"ל עשינו א"ש לילה בפרדסי ניר אליהו - פחד מוות!

הזיכרונות מציפים אותי וכך גם הרגשות החמים והאהבה אל ה"וותיקים", שהם כמו משפחה ממש עבור משפחתי הקטנה.

70 שנה עברו מאז נולדתי. לא להאמין, את רוב השנים חייתי פה, בשדה ורבורג. כשנולדתי, הייתה "תחרות" בין לידתי ללידת קגל ברפת הקטנה בחצר. אבי היה עסוק בלידה אחת, ואימי - בלידה שנייה, כשהאמבולנס טובע בבוץ.

וכך, בלילה גשום ואפל, יצאתי אל אוויר העולם. לרגל האירוע המרגש, תרם סבי כסף לקנות עמוד חשמל, ומאז, אחרי שמונה שנים של נרות ומנורת נפט, זכינו לאור חשמל בבית ולשמי - אורה.

גן הילדים היה בבית העם. על הבמה שיחקו בהנאה בבובות ובקוביות עץ ענקיות. לכיתה א' בבית-ספר "צופית" הלכנו ברגל, בחול זהוב, עמוק וחם. בחורף נעלנו מגפי גומי שחורים ולבשנו שכמיה דביקה על הכתפיים. התחממנו במכנסי טרנינג עבים, כחולים.

תנועת הנוער של "האיחוד החקלאי" טרם הגיעה לכפר, אך היו ניסיונות של תנועות נוער אחרות להפעיל אותנו. עם שולה סלע ז"ל עשינו א"ש לילה בפרדסי ניר אליהו - פחד מוות! עד היום, כשאני נוסעת לניר אליהו, אני נזכרת בפחד שחשתי אז בא"ש לילה.

בלילות היינו שומעים את קולות התנים המייללים ואת צריחת התרנגולות, כאשר הנמיות, השועלים, או התנים היו פורצים לתוך הלולים ומנסים לטרוף אותן. הפרדה של אבי, ששמשה כרכב וככלי עבודה, נהגה לברוח מן האורווה בלילות, ואבי החירש היה יוצא לחפש אותה. עד שפת הים הגיע ושם מצא אותה. עד סוף ימיו היה מתעורר בבהלה ודואג לפרדה. "טובה" היה שמה.

בדרך לבית הספר היה הארי טאו, הידוע בכינויו "קצ'קה", פוגש אותנו ושואל את שאלותיו המוזרות: מתי תתחתני? ועם מי?

בחנות היה שמואליק המלוכלך והמוזנח מקבל את פנינו. לעיתים בשמחה, אך לרוב היה עצוב ומדוכא.

בגיל 12 קבלתי אופני "חרש אופן" ויצאתי לבקר את חברותיי ב"הרחבה", כשחבל הקפיצה מונח על ה"ספֶּל" מאחורי היינו קבוצה גדולה: שלושה שכבר אינם איתנו: שבתאי צימרמן ז"ל, נוחיק מרגולין ז"ל ורינה דה וואן ז"ל, ויבדלו לחיים ארוכים: תלמה שמיר-מרגולין, חנה תבור, אסתר לזבניק, מיכה רוזנבלט, רחל שטרן-אבלס, מלבינה

איור מיקי פלק מתוך ידיעון לחבר 1983

טפר-דסאו, ציפורה זומבק, רן בן-דע, יעקב פוג'ר, צביקה פיזה, גדעון סלע, שרגא מושקוביץ, והיה גם דני מלצמן שנדד לאוסטרליה ועקבותיו אבדו.

בחגיגות הכפר הופענו ברונדו אופניים, לבושים מכנסיים כחולים מהודקים בגומי אל הירכיים והבגד היפה ביותר, משאת נפשי, גופיית טריקו לבנה; והשיא - נעלי התעמלות עם גרביים לבנות. נעלי התעמלות, שהיה מותר לנעול רק בשיעור התעמלות, כדי שלא תישחק הסוליה, שהייתה מגומי ולא מעור.

בימי שישי היינו מתאספים בדשא בכניסה לצופית, או בבית-העם שלנו. היינו הולכים ברגל. לא הביאו אותנו ולא החזירו. נוחיק ז"ל ליווה אותי עד הבית עם מקל, שכן פחדתי ללכת לבד. גרנו "ביציע"...

בסיום כיתה ח' נפרדו דרכינו: רוב חבריי למדו בכפר-סבא או בבית-ברל, ואני נסעתי ללמוד בתל-אביב. היו אלה שנים של ניתוק והרבה תחושות של בדידות ועצב. ניסיתי לפצות את עצמי על כך עם ידידי מבית-הספר החדש, וטיילתי ברחבי ישראל, מקבוצ דורות ועד עמיקם ורחובות.

אחר כך באו השירות בצבא, פגישות מרגשות ותחילת הנישואים.

גרנו בכפר-סבא והתגעגענו למגורים בכפר. מייד בהינתן האישור, בנינו את הבית ליד בית הוריי וכך חזרנו לשדה ורבורג. פה גידלתי את ילדיי, כאן חגגנו את החגים, ושוב חייתי בין האנשים שביניהם גדלתי.

הזמן חלף, החנות הפכה לסופרמרקט, בית העם הכפיל את גודלו, ובמושב כבר שלושה שיכוני בנים. ילדיי עזבו את הקן, הוריי ואחי זיכרונם לברכה, אבל כאן, איתי, חיים חברי ילדות אהובים שהם לי כמשפחה.

יש כאן מועדון לחבר, מכללה, מועדון לקשיש, ואני - בגילי המופלג - עדיין מרגישה כילדה, מוקפת באנשים אהובים, בנופי ילדות, בפרדסים ההולכים ונעלמים, בריח ההדרים ובשדות תותים נפלאים.

אני משתתפת בחוגים ונהנית לפגוש את מכריי הוותיקים, נהנית מאווירה של כפר מיוחד, שיש בו תשומת לב, רגישות, שמחה, יצירה וניקיון.

אני פוגשת תושבים חדשים לרוב, ומקווה, שהם שמחים לגור כאן, במקום המיוחד, הירוק הזה, שעברו מפואר, ובטוחה שעתידי ודאי יהיה מפואר עוד יותר.

איור מיקי פלק

ניחוחות הכפר

כתבה: טל פרי

מימין לשמאל: טל, אורה, רן וקוטי

שדה ורבורג בשבילי זה הבית.

עד היום, אחרי 45 שנים שאני גרה במקום אחר

שדה ורבורג בשבילי זה הבית שלי.

פה אני נושמת נשימות עמוקות

מלאות ריח של אדמה תחוה, של עשב ועצים.

מלאות בריח הלחות שבאוויר.

שדה ורבורג בשבילי זה הילדות.

הרכיבה על האופניים בכביש הארוך והמתפתל עד להרחבה לבקר את אורית,

הרכיבה חזרה בעליות הקשות והארוכות, תחושת ההישג בסוף הדרך.

עבודות הפרדס: השקיה, העברת קווי צינורות.

קטיף תפוזים. איסוף פקאנים.

שדה ורבורג בשבילי זה המון ריחות.

ריח הדשא החתוך אחרי הכיסוח.

ריח פריחת ההדרים באביב.

ריח לולי התרנגולות של השכנים.

ריח שריפת גזם בחצר.

שדה ורבורג בשבילי זה המון פרי:

פירות ההדר הכתומים על העץ לפני הקטיף.

הגויאבות, הו הגויאבות...

שפע השסק על העץ לקראת פסח.

המנגואים הנפלאים בסתיו.

שדה ורבורג בשבילי זה שכנים וחברים שמכירים אותי מילדות ואני אותם. משפחה מורחבת.

שדה ורבורג היא ההורים שלי, עשרות שנים של חיים מלאים, מעורבות ועשייה.

היום הם בבית הקברות, שממנו נשקפים השדות החרושים,

מטעי האבוקדו ושיחי הבוגנוויליה.

כל אלה הם שדה ורבורג בשבילי.

פנינה של מקום

כתבה: דליה שטרנברג

לא רחוק מהים, די קרוב אל העיר

יש מקום מיוחד, את החיים הוא מאיר.

מקום קטן, מטופח ומופלא

מקום שבו הזמן כאילו קפא.

ולא שדבר שם לא השתנה

להיפך, יש התחדשות והמקום הוא פנינה.

זה מקום מוקף שדות, פרדסים, מטעים והרבה יופי,

זה מקום שקט, עם עומק ואופי.

שומרים שם על מה שהיה

וחושבים על כל מה שיהיה,

מפיקים אירועים ועוזרים לשכנים

מגדלים דורות של ילדים מתוקים.

לא רחוק מהים, די קרוב אל העיר

יש מקום מיוחד, את החיים הוא מאיר.

מקום קטן, מטופח ומופלא

מקום קרוב, כמעט ללא דאגה.

כאן נולדתי

כתבה: רותי טלמור

שדה ורבורג שלי זה הבית שבו גדלתי. אלה ההורים והסבים שהקימו את הכפר, אלה חבריהם שהיו לי כמשפחה, אף על פי שההורים, הסבים ומרבית חבריהם כבר אינם איתנו.

זה הכפר שבו גדלתי, הפרדס שבו קטפתי קלמנטינות, הלול שבו אספתי ביצים, המטע שבו קטפתי גויאבות, אף על פי שהפרדס, הלול והמטע כבר אינם.

זה הבית שחינך לצניעות, לנימוסים טובים, ליושר, לחריצות, למוסר עבודה, לעזרה הדדית ולתרומה לקהילה (בתקווה, שערכים אלה עדיין כאן...)

זה המקום שבו חייתי מרבית חיי. במהלך השנים, הכפר הקטן הלך וגדל, דרך הכורכר הפכה לכביש, ענפי חקלאות באו והלכו, ובית העם הכפיל את גודלו. המכולת עברה ממקום למקום ולבסוף התמסדה כ"אלונית", מועדון הנוער הפך לספריה, הסילו - לאנדרטה, והמרפאה - לארכיון. למרבה הצער, רשימת השמות על המצבה שליד הלכה והתארכה. הפרדסים, בזה אחר זה, הפכו לנדל"ן והעיר הולכת ומתקרבת, נוגסת בקו הרקיע ובשקט הכפרי.

היום, הכפר גדול מאוד ויש בו אנשים רבים שאינני מכירה, המכוניות חולפות ביעף בכביש ואין לי מושג מי נוהג בהן. ובכל זאת, עדיין, אני מרגישה בבית, עדיין יש בי גאוות יחידה.

הכפר יפהפה, מטופח ופורח. מסביב מוריקים עדיין שדות ומטעים, ובאביב עדיין נישא באוויר ניחוח פריחת ההדרים.

שדה ורבורג שלי זה עדיין הבית, כי גם היום יש כאן קהילה, התנדבות ועזרה הדדית. בפעילויות הרבות והמגוונות מקפידים לשתף את כולם. כשאינני מעורבת בעצמי, יש מי שטורח להזמין אותי להשתתף - פעם בריקוד של סבתות ונכדות בחג השבועות, פעם בתורנות מטבח ב"חלום ליל קיץ" ופעם בדבר אחה וכך, אני מכירה עוד אנשים ומרגישה שייכת. לאחרונה, הצטרפתי לקבוצת הוואטסאפ "נהגת מרוצים", שמטרתה המקורית הייתה לסייע ולהסתייע בהסעות של הילדים. כבר אינני מסיעה את ילדי, אבל מתפעלת כל כך מהקבוצה שמיישמת, הלכה למעשה, בשקט ובצניעות, עזרה הדדית, תרומה לכלל ותמיכה בזולת, ממש ברוחו של המקום הנפלא הזה מאז הוקם לפני שמונים שנה.

כאן נולדתי, כאן נולדו ילדי וכאן גדלים שניים מנכדיי - דור חמישי בשדה ורבורג.

אשרי, ששדה ורבורג זה הבית שלי.

איור מיקי פלק

הנוסטלגיה של קבוצת דגן

כתבה: נורית שער

מי ומי בקבוצת דגן? ילידי 1963 - 1966

צפי ארנון, מיכל (בירנצוויג) גרינמן, סגלית (בר-לב) שטרן, אמיר וינברג, איריס (דויטש) חדה, נגה (זלינגר) אמיר, מולי טובין, יובל יוסף, שי יפה, דיויד (דודו) ירקוני, אופיר כהן, הדס לוי, חגית (לוי) עצמון, אילת (מגל) שור, מיכאל שטרן, שגיט שחם ז"ל.

המפגש

הם נפגשים לערב נוסטלגי, ולבקשתי, מנסים להגדיר מהו שדה ורבורג בשבילם.

שרים בשמחה את ההמנון, נזכרים בחוויות ילדות, כל סיפור מזכיר למישהו משהו, מתפרצים זה לדברי זה, הסיפורים קולחים ופרצי צחוק מתגלגלים.

"בבית הספר היינו בכיתות נפרדות, שלושה שנתונים שונים, אבל במושב היינו ביחד. שיחקנו בחבל, בגולות ובחמש אבנים, בנינו בית על העצים, ביום כיפור הלכנו ברגל עד צומת סגולה, באמפי היינו משחקים "סטנגה". המועדון שלנו היה במקלט ליד החורשה, ובגיל מבוגר יותר גם היינו מדריכים בתנועה. כמובן, היינו חלוצי מועדון "הרקיע השביעי" בכפר סבא, אליו הגענו עם הטרקטור, כאשר כולנו עומדים בעגלה מאחור, יפים ומרצים."

"ברור שגם עזרנו במשק. אספנו ביצים, פתחנו מים בפרדסים ובשדות, ריססנו, קטפנו פרחים, חרשנו, ובעונת הרוסקוס, בחמש בבוקר, כמו במסדה, הינו מתייצבים לעזור בקטיף."

מובן שלא יכולים להימנע מלהשוות לסדר היום של הילדים בימינו...

ההמנון:

נא להכיר:

המנון קבוצת דגן, שהפך להמנון בית צחי עד היום

"בחול' יוקדת שמש וזרבת בפנים

ארוכה הדרך אך אנחנו מאשיכים

אנחנו לא ירענו לא שרב ולא סופה

ואם קשה קצת, קשה לה לא נוהא.

כי דגן צועדת בלי מעצורים ומכשולים

הרימו הדגל כי אנן תמיד הראשונים"

הם נהנים לספר על תעלולי הילדות:

שי: "הלכנו כולם לקטוף מנגו אצל משפחת שפירא. טיפסתי על העץ, טיבי שפירא קלט אותי ויצא החוצה. כל החברים ברחו ואותי השאירו. קפצתי מתחת לג'יפ, אבל כנראה לא הסתתתי מספיק טוב. ביום שישי ישב טיבי שפירא בסלון, כהרגלו, עם הפייפ בפה ואמר לי, 'איתך אין לי מה לדבר, אני כבר אדבר עם אמא שלך.' השיחה הזו עלתה לי בחצי שנה עבודת שרות באיסוף ביצים."

מיכאל: "רצינו לגוון את צייד היונים והתגנבנו לאחד מלולי ההודו. מולי נכנס ראשון ותפס תרנגול הודו שהתחיל מייד להשתולל בפראות. כולנו ברחנו, את הדלת כמובן לא סגרנו וכל הרחבה התמלאה בתרנגולי הודו שהתרוצצו בחוץ. בבוקר כל המושב הלך לעזור לאסוף את ההודים וכמובן שגם אנחנו הגענו. תמימים..."

נגה: "זוכרים את סיגריות ה'נובלס' שהחבאנו ואת המיץ 'פז' בבקבוקי זכוכית שסחבנו מהמכולת של מושקט?"

חגית: "באחת ממסיבות יום שישי במקלט, החלטנו לעשות ערב חתונות. זוגות, זוגות, ביימנו חתונה. לי אמרו להתחתן עם מולי."

מיכאל נזכר פתאום וקופץ: "זוכרים שגנבנו את הטרקטור מתל-אשר? ניתקנו את העגלה ונסענו לים. כשחזרנו, גילינו שהעגלה שקעה בחול..."

ואילת מוסיפה: "השארתי פתק שאני ישנה אצל סגלית. כל אחד המציא תירוץ דומה והלכנו ברגל לים. המרחק היה יותר ממה שחשבנו והתאחרנו מאוד. אבא התעורר, חיפש אותי אצל סגלית וכמובן שלא מצא. בדרכנו חזרה, עצר לנו ג'יפ של משמר הגבול שחיפש אחרינו. 'מי את?' שאלו אותי. 'אני ממשפחת מגל', עניתי בגאווה. התגובה שקיבלתי הייתה פחות מרנינה: 'מה שלך מחכה בבית...'"

במסיבת 35 שנה למושב, בחג השבועות, זהבה דהוואן תפרה לנו שמלות ורקדנו 'שיבולת בשדה'.

הם מספרים בגעגועים על המדריכים והמדריכות שלהם, על הטיולים עם ליאורה (בין היתר, טיול מים אל ים), על טיול לסטף עם חדווה קודש המדריכה המגניבה ועל יואב שור המדריך מגן חיים. נגה נזכרת איך בפורים, עם ליאורה, התחפשו כולם לליצינים על סקטים וזרקו זה על זה צלחות עם קצפת.

הם נזכרים שביקרו אצל הדרוזים בפרדס גן חיים, שאירחו אותם שם מאוד יפה.

הם נזכרים באווירה ששררה אז בכפר:

"בין שתיים לארבע היה עוצר - לא העזנו לצאת החוצה ובוודאי לא להרעיש."

מיכאל: "יום אחד הלכתי למכולת ברגל. כשחזרתי הביתה, קיבלתי על הראש: רוחל פינטוס צלצלה לאמא שלי להתלונן שעברתי מולה ולא אמרתי שלום."

סגלית: "גם לי זה קרה עם זהבה קרקש..."

מובן שזוכרים את החגים:

"במסיבת 35 שנה למושב, בחג השבועות, זהבה דהוואן תפרה לנו שמלות ורקדנו 'שיבולת בשדה'. באותן שנים הבאנו לחגיגה ביכורים, תוצרת חקלאית אמיתית מן המשק. וכל כך אהבנו לקשט את העגלה של הטרקטור ואת האופניים."

זיכרון אחד מוליך לזיכרון שני וזיכרון שני מוליך לזיכרון שלישי

וכן הלאה:

איך אפשר לשכוח את תחרות פסטיבל שירי הילדים של המועצה?

איריס: "זכיתי במקום שני עם השיר 'אחרי השקיעה בשדה' וקיבלתי ארנק קטן, מעוטר בנצנצים שכל כך התגאיתי בו."

מולי: "זכיתי במקום שלישי עם השיר 'שובב אני, אני שובב'."

ואז נזכרים בתחילתה של מלחמת יום כיפור:

איריס: "מיקי פלק עבר מבית לבית, וכולם הלכו לבית של שמאלי להקשיב לרדיו."

אמיר נזכר איך ישבו במרפסת של משפחת שחם ובאו לגייס את אורי שחם.

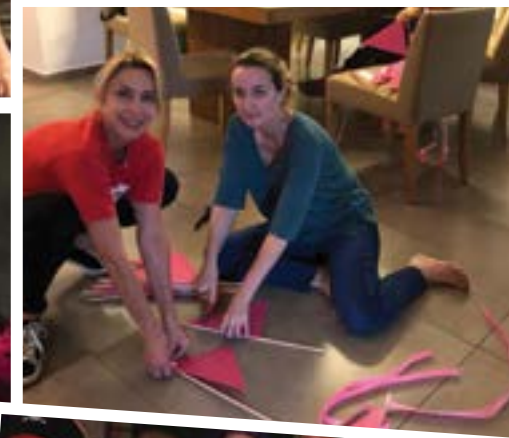
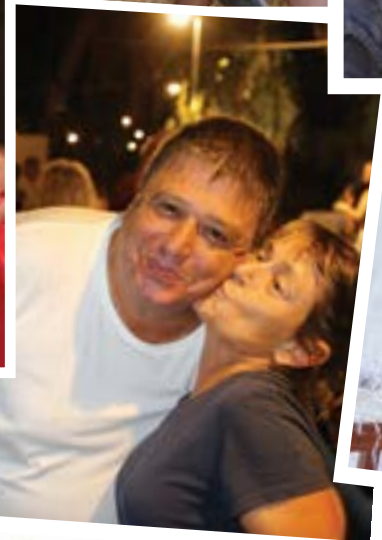
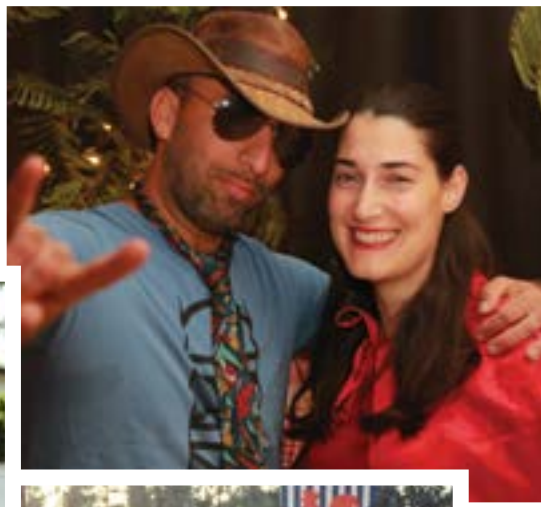
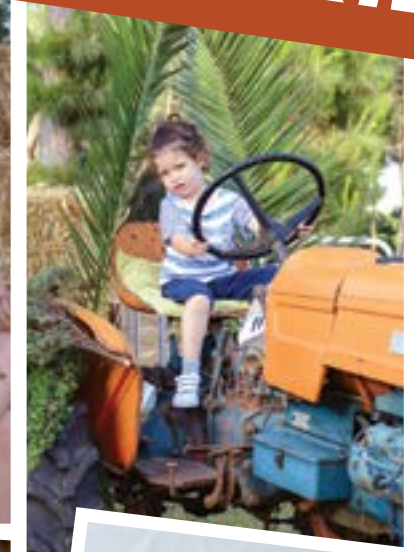
מדברים על איך היה פעם ואיך הכול השתנה, אבל מסכמים פה אחד:

שדה ורבורג הייתה ותישאר חממה!

יוצאים למחנה. אוגוסט 1975

— מארועי השנה —

ילידי שנת 1952 באווירה נוסטלגית

כתבה: נירה שטרן. ערכו: נורית שער ורותי טלמור

משתתפים: דפנה רייך (טובין), צילה נוריאל (לנגר), נורית שער (רוזנברג), אורי שטרן.

שבת בבוקר, יום יפה, שולחן ערוך לארוחת בוקר, אווירה מתאימה למפגש נוסטלגי.

חברנו יחד, כמה מבני אותו מחזור, ילידי 1952, להעלות זיכרונות מהגן, מבית הספר, משנות ילדותנו המשותפות בכפר. הסיפורים זרמו וקלחו והתערבבו בדמעות של צער ושל צחוק. כל כך הרבה געגועים לאותה תקופה!

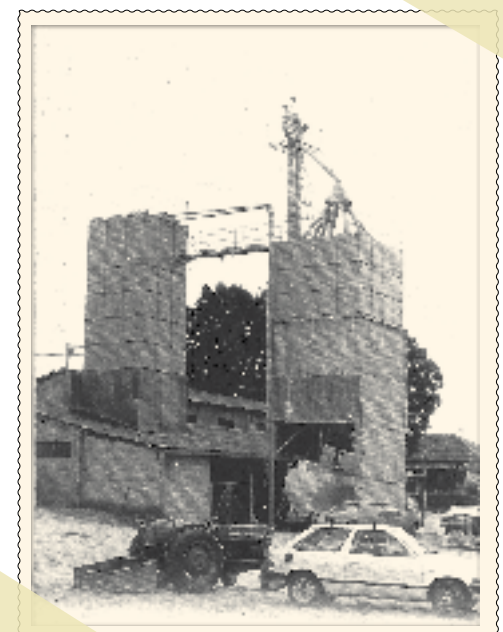
דיברנו על החקלאות, על החיבור לטבע, על הסרטים בבית העם, על הבריכה בבית ברל, על מה זה להיות דור שני לניצולי שואה, על מי שגדל כאן איתנו, על מלחמת ששת הימים שתפסה אותנו בכיתה ט'...

לפניכם חלק ממה שנאמר באותה פגישה.

דיברנו על החינוך:

אורי: חנה ולטר אמרה על השכנים החדשים: "הילדים אומרים יפה שלום."

דיברנו על החקלאות ועל הטבע:

אורי: תמונה שאני זוכר: גבריאלי ולטר הולך בכפר עם הפרדה שלו. דפנה: שדה ורבורג זה ילדות. דפנה משקה את עצי האבוקדו. משפחת לנגר נוסעת לים.

צילה: שדה ורבורג בשבילי זה החיבור לטבע. הילדות שלי מחוברת לטבע בזכות הטילים לוואדי, שפע הפרחים, השדות. זה החיבור לחקלאות. להבין מה זה עץ שנותן פרי שקוטפים ושולחים למכירה. עם נירה דה-וואן השקיתי את החורשה (שליד הספרייה כיום). קוטי פרי ניהל את פרויקט ההשקיה.

אורי: אנחנו שתלנו את החורשה. השקינו את העצים בפרדס עם צינור גומי שהעברנו מגומה לגומה.

דפנה: החורף כאן היה קסום: פטריות, נרקיסים, כלניות וצבעונים.

דיברנו על הבילויים:

אורי: בגיל 5-6 אורי טאובר ואני התגנבנו למחסן התערוכות, פירקנו חישוק מאחת החביות וכל הקיץ רצנו יחפים אחרי החישוק הזה. אני זוכר שיהודה שטיין, המסגר, גר כאן בשדה ורבורג.

נורית: בקיץ אחר הצהריים הייתי מחכה אצל ולי וטיבי שטרן ונוסעת איתם לבריכה. בחורף קנו לי מגפיים. רצתי איתם בבוקר וחזרתי עם מגף אחד. השני נשאר בבוקר. כעסו עליי.

דפנה: היינו יושבים בימי שישי על המרפסת של ולי וטיבי, עם העוגות הכי טעימות של ולי.

הגענו לשדה ורבורג בפורים 1958. למחרת, הייתה מסיבת פורים אצל משפחת דה-וואן. ירד גשם זלעפות. היינו עניים. היה צנע.

נורית: חיים טייץ היה מסיע את הילדים לים במשאית פעם בשבוע.

אורי: הלכנו לבריכת בית ברל יחפים.

דפנה: שדה ורבורג בשבילי זה ללכת לבריכה בבית ברל. המציל היה בני שמח.

צילה: שדה ורבורג זה לתפוס מקום בכיסאות בבית העם. מנה היה המסריט. התרגום שהיה בכתב יד בצד, הקדים את הסרט או פיגר אחריו.

דפנה: ממש לפני מלחמת ששת הימים היה מופע של להקת הנח"ל באמפי בבית ברל. ראינו שם המון הופעות. הבאנו סנדוויצ'ים מהבית והשחקנים התלבשו מאחורי הפרגוד.

נורית: עשינו מופעים בכפר. השתתפנו במופע הפתיחה של המכביה עם איתן שניא, וגם נסענו איתו פעמים רבות לצליחת הכנרת.

דיברנו על התחבורה:

דפנה: בוקר, בלי כבישים, כמעט בלי אוטובוסים, המון ללכת ברגל. מכיתה ג' כבר נסענו באופניים.

צילה: עצמאות, לסמוך על עצמך. ילדה בכיתה ב' עולה על אופניים ונוסעת לצופית לבית הספר.

דיברנו על המלחמה (מלחמת ששת הימים):

דפנה: שדה ורבורג זה להתחבא בשוחה אצל משפחת לנגר

אורי: היינו בשוחה אצל טאובר.

צילה: בששת הימים עבדנו בקטיף עגבניות אצל יויה רייס ואצל הנס להמן כי לא היו פועלים.

דפנה: להמן היה מתעד בצילום.

דיברנו על השכנים:

צילה: מצטערת שפספסתי. חיינו בשכונה של פולנים ורק בדיעבד הבנתי שזה היה עולם אחר. הם היו ניצולי שואה.

אורי: גדלנו בתוך משפחות שסחבו על כתפיהן את השואה. זה השפיע עלינו המון גם מבלי שהיינו מודעים לכך. אנחנו חווים את עצמנו כדור שני לניצולי השואה.

אורי: שדה ורבורג עשה אותנו למי שאנו היום.

מלפנים: חנה ונירה, והיתר - מי מכיר? מי יודע?

מימין לשמאל: מלכה, רותי, אפרת, דפנה, צילה וחנה

נדברי המשורר: "האדם אינו אלא תבנית נוף מולדתו". (שאל טשרניחובסקי)

ניפּוץ הבועה

כתבה: גפן גנאור, רכזת פעילים

איך הכל התחיל?

כשהייתי בכיתה י"א, בסוף השנה, נעה הרכזת הציעה לי תפקיד חדש, שלא היה עד אז בצוות. היא ביקשה ממני להיות רכזת פעילים, וביחד עם התפקיד הזה להיות אחראית על ועדה שתרכז פעילות עם נוער ערבי מטירה. לקח לי זמן לעכל מה זה אומר, ושקלתי את ההצעה, עד שלבסוף החלטתי ללכת על זה ולהתחיל פרויקט חדש שיהווה דרך חדשה בפעילות שלנו בתנועת הנוער.

הציפיות והחששות בתחילת הדרך

לא ידעתי כל כך למה לצפות, זהו פרויקט חדש ומשהו שאף פעם לא עשיתי קודם לכן. בעיקר חששתי שהנוער שלנו והנוער מטירה לא יצליחו להתחבר, ושהקבוצה שלי לא תתחבר לפרוייקט ולא תרצה לקחת בו חלק.

קבוצת טירה ושדה ורבורג

הפעילויות שעשינו

את פעילות הקבוצה המשותפת ריכזתי ביחד עם נערה בגילי מטירה, ששמה מראח' והפעולות התקיימו פעם בחודש.

מראח' ואני ניסינו לכוון את הדברים כך שבני הנוער ייקחו חלק פעיל בבחירת הפעילויות ולא שתהיינה רק פעולות שאנחנו מעבירות להם.

למדתי המון מהפרוייקט הזה, בעיקר לדעת ולהכיר תרבות שונה מזו שלי, וקצת לצאת מה"בועה" שבה אנחנו חיים.

אהבתי מאוד את הפעם שבה הקבוצה החליטה להתנדב בבית לווינשטיין, שם שיחקנו עם הילדים ששהו בבית החולים, חילקנו להם ממתקים ושימחנו אותם. פעילות נוספת שנהייתי ממנה הייתה כשערכנו משחק "סיימון" ברחבי המושב. התחלקנו לקבוצות מעורבות (חצי מטירה וחצי משדה ורבורג) וכל קבוצה נדרשה לבצע מספר משימות בכל רחבי המושב.

לקראת סוף השנה נסענו לטירה לארוחת סוף יום של צום הרמאדן. זו הייתה פעילות מאוד מיוחדת ומגבשת. ישבנו כולנו ואכלנו ביחד והרגשנו ממש חיבור לתרבות הערבית.

האתגרים שגיליתי במפגשים

השפה היוותה אתגר מאוד גדול עבורנו. הרגשנו שיותר קשה לחבר'ה מטירה לדבר בעברית בצורה שוטפת, וכתוצאה מכך השיחה פחות קלחה. הבנו שאנו צריכים לעשות פעילויות בקבוצות קטנות. כך כולם הרגישו יותר בנוח אחד עם השני והצליחו להתחבר בצורה יותר טובה.

בנוסף לכך, גילינו שהבדלי התרבות ממש לא היוו פער משמעותי כמו שחשבנו, אך למרות זאת לא הרגשנו שנוצר קשר עמוק בין הקבוצות.

הדברים ששימחו אותי במהלך השנה

למרות החששות שהיו לי בתחילת השנה, חניכי הקבוצה שלי מאוד התחברו לרעיון ולמשמעות של הפעילות, וחיכו לה בקוצר רוח. בנוסף, ביני לבין מראח', המדריכה מטירה שעבדה מולי, נוצר קשר ממש טוב ונהנינו מאוד לדבר ולעבוד ביחד.

הדברים שלקחתי איתי מהשנה הזו

אני חושבת שלמדתי המון מהפרוייקט הזה, בעיקר לדעת ולהכיר תרבות שונה מזו שלי, וקצת לצאת מה"בועה" שבה אנחנו חיים. אני מרגישה שהבנתי הרבה דברים שפחות ידעתי עליהם לגבי השכנים מטירה, ועניין אותי מאוד ללמוד על תרבות קרובה אבל שונה. אני מרגישה שמפגשים מהסוג הזה יכולים לקרב בינינו לבין שכנינו הערבים ושיש לנו יותר מהמשותף ממה שחשבתי לפני שהתחלנו את הפעילות.

הדברים שהייתי מציעה לקבוצות הבאות לקחת מהשנה שהייתה לנו

אני חושבת שזאת חוויה מדהימה, ומאחלת לכל אחד לעבור אותה כמו שאנחנו עברנו. אני ממליצה למי שהולכים לעבור אותה להגיע עם ראש פתוח, ולשאול ולחקור כמה שיותר לבוא כדי להכיר אנשים חדשים ותרבות חדשה, ולא להישאר בתוך החבורה שאיתה הוא מגיע.

שדה ורבורג כמיקרו-קוסמוס

כתבה: נורית שטרנברג

הכפר בן 80!!! זקן במצב מצויין! הגענו לכפר בשנת 1983 ל"הרחבה". משק עזר, בית קטן, גינה גדולה, שבה בולטים חמישה עצי פקאן. מעל לכל נפעמנו מהשקט הכפרי המלווה בציודי ציפורים ובשקיעות נפלאות. שיכורים משמחה ומחדוות יצירה, שיפצנו את הבית, טיפחנו את החצר וגידלנו בה בעלי חיים. גבריאל וקטל ולטר ז"ל, מוותיקי המושב, באו לברכנו עם בקבוק יין ועם עוגה. רפי הביא כמה שתילי רוסקוס לגינה (מלבלבים עד היום) - קבלת פנים מחבקת, אנשים לבביים שחיממו את ליבנו. שכנינו הטובים מימין ומשמאל, מוותיקי הרחבת 1956, הושיטו יד. יש ביניהם שהפכו לידידי נפש. הם, וחברים נוספים שרכשנו כאן, הצמיחו בנו את ההרגשה הנפלאה שמצאנו את מקומנו ושזה ביתנו. עברו 35 שנים. תרמנו ככל יכולתנו להוויה השדה ורבורגית. הכרנו לעומק את הכפר ובמהלך השנים התפקחנו מעט מעיוורון האהבה הראשונה ומצאנו שהכפר הינו מיקרו-קוסמוס, שהכול מכלל יש בו: ירוק מסביב, חצרות מטופחות, לעיתים חומות, תרבות יצירתית, אוכלוסיה מגוונת, אנשים אכפתיים ופעילים לטובת הכלל וכאלה שפחות, אנשי עסקים ואנשי רוח וכאלה שהם גם וגם, אנשים בעלי ממון וכאלה שהכנסתם צנועה מאוד, כאלה שמושיטים יד לכל נזקק וכאלה שפחות. כל אחד וסיבותיו שלו. כל אחד ואופיו. הכפר מתגייס למטרות חברתיות, המודעות לאיכות הסביבה גדלה עם השנים. העמותה למען החבר הוותיק והנהלת הכפר עושות רבות לרווחתם של הוותיקים, הנוער מקבל תשומת לב רבה. ההנהלה הנבחרת מידי כמה שנים פעילה ומשתדלת להיות קשובה לרחשי לבם של התושבים. אירועי התרבות בכפר ובתחומי המועצה הינם מגוונים ומספקים. כל אלה - הכפר שלי. בתנועת האיחוד החקלאי, כפרנו נחשב כמושב לדוגמא, ובעיניי אנשי האזור - כפר משובח, מוניטין שצמח מתקופת הראשונים ועד היום, והוא - בעינינו הבוגרות - מיקרו-קוסמוס מתוחכם, רווי גוונים אנושיים ורגשות מכל המינים. אהבתנו למקום כמות שהוא עמוקה ובוגרת.

נהגת מרוצים

ענתה על שאלות המערכת והרחיבה: סיגל ראב

אי אפשר שלא להתפעל מ"נהגת מרוצים", קבוצת הוואטסאפ של נשות שדה ורבורג, קבוצה שבלעדיה כל תיאור של חיי הקהילה כאן יהיה חסר. הפנינו שאלות אל סיגל ראב, ממקימות הקבוצה, והיא ענתה ברצון:

ש: איך התחיל הכול ואיך זה התגלגל למה שזה היום?

ת: נשות המושב מקדישות שעות רבות להסעת ילדיהן לחוגים ולחברים. במקרה הטוב בתוך המושב, ופעמים רבות אף מחוצה לו. הרעיון ליצור שיתוף בהסעות התגלגל אצלי בראש כבר הרבה זמן, אבל לא ידעתי איך לממש אותו, כאשר ממש במקרה, יום אחד (ליתר דיוק ב-18.6.2015), בקבוצת הוואטסאפ של אימהות חוג הכדורסל במושב, ניסתה אחת האימהות,

רצוצה מרוב הסעות, למצוא טרמפ לאחד מילדיה, מכיוון שבמקביל הייתה צריכה להסיע את השני לכיוון אחר, או שהייתה בעבודה. מי זוכר? התפתח דיון על הסעות, ומתוך התחשבות במדריך הכדורסל החף מפשע (להזכירכם, הדיון התקיים בקבוצת הוואטסאפ של הכדורסל), הציעה מישהי שנפתח קבוצת וואטסאפ ייעודית לענייני הסעות. הבנתי שזהו הדבר השיתופי אותו חיפשתי, ויצרתי את הקבוצה.

יש כמה וכמה מאפיינים. החזק מכולם הוא הנתינה. זה ממש לא מובן מאליו. נשים מתגייסות בשמחה לעזור זו לזו וזה נפלא.

השם "נהגת מרוצים" נזקף לזכותה של חלי סלוצקי-לוונטל: "את נוהגת וכולם מרוצים".

בהתחלה באמת עסקנו רק בתיאום הסעות ('מחפשת טרמפ לבני למרכז כפ"ס') אך די מהר הקבוצה התפתחה למוקד שיתוף מידע ונתינה.

דוגמאות למידע: המלצות על בעלי מקצוע ורופאים, מספרי טלפון

של המכולת, של ינק ושל תושבים אחרים.

דוגמאות לנתינה: כפי שאומר הפתגם, הפסולת של אדם אחד היא האוצר של אדם אחר. הריהוט, הבגדים של הילדים שבגרו, משחקי הקופסה ותחפושות הפורים, מוצאים את ייעודם במקומות בהם מתנדב הנוער שלנו בשנת השירות, או סתם אצל השכנה ליד, שפשוט מאוהבת בפריט שבו מאסנו. בנוסף, כמעט כל בקשה לעזרה (נניח שבשעת לילה מאוחרת את ממש חייבת אגוז מוסקט) נענית מייד במספר הצעות.

ש: לפעמים עולות בקבוצה הערות לגבי הנושאים שאותם אפשר או אי אפשר להעלות. איך מתקבלות החלטות לגבי סוגיות כאלה?

ת: אין וועדת היגוי לקבוצה. הקוד הקבוצתי התהווה מתוך דיון בין המשתתפות. למשל, בהקשר של המלצות על בעלי מקצוע, התפתח דיון האם ראוי לציין בעל מקצוע לשלילה.

הובעה דעה שיש להתמקד בהמלצות חיוביות ולהשתדל להימנע מהערות שליליות.

ש: איך אתן מצליחות לשמור על כך שהתקשורת תהיה עניינית ולא תגלוש לשטויות?

ת: מן ההתחלה הייתה הסכמה שלא יהיו בקבוצה "חפירות". עדיין קורה הרבה שגולשים לשטויות, אבל בדרך כלל אחת הבנות תופסת יוזמה ומבקשת לחזור לתקשורת עניינית.

ש: איך אתן - המייסדות - מרגישות לגבי ההתפתחות של הקבוצה? ת: בעיני זו קבוצה מדהימה. בכל פעם אני נפעמת מחדש מן הנתינה ומן החברות היפה וכמובן שכבר הספקתי להיעזר הרבה בקבוצה וגם קצת לעזור.

ש: ולמה לא משתפים גברים?

ת: לא כל כך יודעת למה. כנראה כי זו קבוצה של נשים על כל שאלותיהן, ענייניהן, פרטיותן. בהתחלה זה לא הוגדר כקבוצת נשים אבל כאשר הגבר הראשון ביקש להצטרף התחוללה כזו מהומה, שהוחלט שהקבוצה תישאר נשית.

ש: הגברים - out ורק נשים - in. יש עוד נתוני כניסה לקבוצה?

ת: הקבוצה מיועדת לתושבות המושב בלבד.

ש: המאפיין הבולט של הקבוצה הוא מהירות התגובה. האם יש עוד

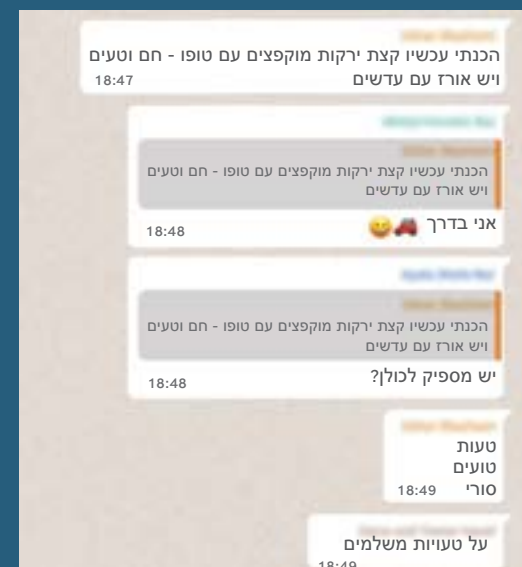
מאפיינים מיוחדים לקבוצה?

ת: יש כמה וכמה מאפיינים. החזק מכולם הוא הנתינה. זה ממש לא מובן מאליו. נשים מתגייסות בשמחה לעזור זו לזו וזה נפלא. מאפיין נוסף הוא חכמת ההמונים. אחת מבנות הקבוצה קוראת לנו 'שבט החכמות'. על כל שאלה, הזויה ככל שתהיה, מישהי כבר תדע מה התשובה או היכן אפשר למצוא אותה.

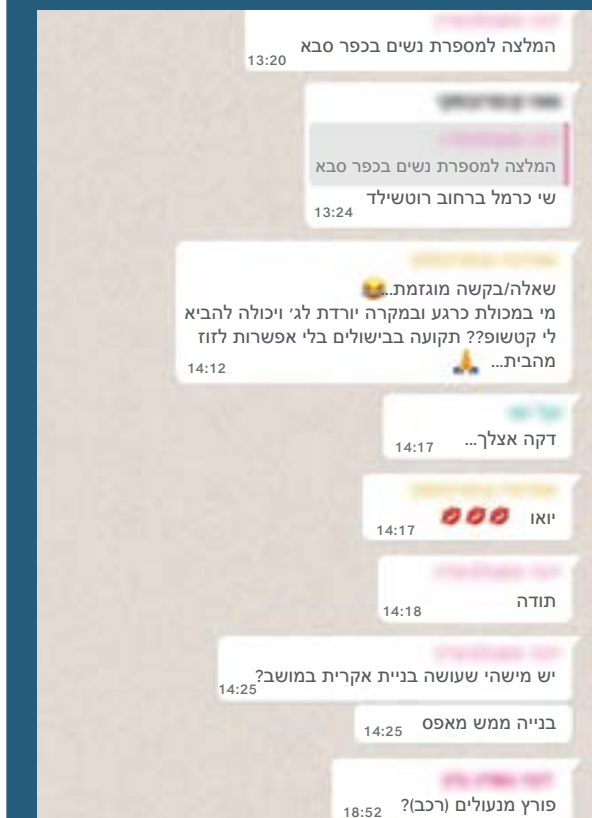
ש: כמה חברות יש בקבוצה?

ת: היום (אמצע מאי 2018) בדיוק 201. מניחה שעד פרסום כתבה זו יגדל המספר.

קטע שאני אוהבת, אשר משקף את החברות בין הבנות:

צילום של מסך טיפוס:

היו זמנים

כתבה: רותי ולטר

מחסן אספקה 1938

אתה נוסע בטרקטור, בטנדר או במכונית הדורה, חולף בשאננות על פני הפרדסים, הבתים והשדרה, או מטייל בנחת עם המשפחה. מרגיש בבית - זה המושב שלך.

ואינך מתעכב כלל להיזכר או להאמין, שלפני שנים, פני הדברים היו שונים לחלוטין:

באותם ימים רחוקים לא היו בכלל כבישים, לבית הספר הלכנו ברגל, גם בחמסין, בחורף - בבוקר, בקיץ - בחול עמוק, ואיזו אמא חלמה בכלל על עגלה לתינוק...

צל לאורך הדרך היה בגדר חלום. באמת, קשה לתפוס את זה היום.

היו זמנים קשים, בהחלט היה לא קל, בסתר מכרו את כלי הקריסטל, מכרו את המצעים והרהיטים וקנו רבע אונקיה בשר לילדים.

המטרו' של הבית היה ארבעים ושמונה או חמישים וששה, וגרו בו ביחד הילדים, הבעל והאשה.

גם סבא וסבתא גרו איתם, במקרים רבים. לא תאמינו, אבל תמיד היה מקום גם לאורחים, ואם בכל זאת חסר היה מקום ללון

- מתוך ידיעון לחבר 1988

קקלאות בכפר 1938

סידרו לאורח מיטה בבית האימון. אכן, לא היה כל כך פשוט, היה חנווני עם חמור במקום חנות, בין הבתים הוא סובב בלי טענה, והביא לכל דורש חלבה, לקרדה וגבינה. לפי הרשימה הביא שרוכים או מלח, ועגלה מכפר סבא הביאה בלוקים של קרח. באותם ימים הכל היה אחרת, בבית העם (לא עשו מזה 'ענין') התפלל כל שישי ושבת המנין. קונצרטיו וחגיגות היו גם, הכל באותו בית העם.

אסיפות היום יש כמו אז - יש שקטה ויש סוערת, אבל השפה, רבות, השפה היתה אחרת. לגבי כל 'יקה' ממוצע - עברית "קשה שפה", ולכן בגרמנית התנהלה כל אסיפה.

העולים החדשים שדיברו הונגרית היו בטוחים שילמדו בארץ עברית. אבל מי שבשדה ורבורג התיישב, הבין מה, שצריך... גרמנית בשביל להשתלב.

תחילה דיברו רק גרמנית על ספסל בשדרה. אך העברית בכל זאת העמיקה וחדרה למרפאה, לאסיפה, למזכירות ולחנות ואם העברית עוד קצת ב'יקת' - בכל זאת זה חמוט...

אוסף איורים של הצייר מיקי פלק

1929-2018

ממעמקי הארכיון קיבצנו מבחר מאיוריו של מיקי שמתארים את חיינו בכפר לאורך שנים רבות.

הארכיונאים מספרים

רשמה: אורה רייס

משתתפים:

אורי שחם, יונה דקרס, דינה קלינמן, רוזי לוי, תמי בנארצי

ביקשתי מחבריי לעבודה בארכיון לספר מה הוא שדה ורבורג עבורם. החברים נענו בשמחה והסיפורים זרמו בשטף. בקושי הספקתי לרשום...

תמי: כיוון שהשיחה הזו מתקיימת לפני פורים, אני נזכרת במסיבות הפורים שהתקיימו כאן בכפר, והיו לשם דבר באיזור כולו. כל המסיבות היו בבית העם וכמעט כולם השתתפו.

אנשים השקיעו בתחפושות, סיפרו עלילות והעלו הצגות. המשפחה שלי העלתה את סיפור כיפה אדומה על כל הדמויות. אבא שלי וגם סבא שלי השתתפו בהצגה. יש לי תמונה בראש איך אבא שלי עומד ככיפה אדומה על הבמה.

שדה ורבורג בשבילי זה בית, אף על פי שילדי לא נולדו כאן, אלא

באשדות יעקב. מהרגע שהגעתי, הרגשתי

שחזרתי הביתה. אני בת למשפחה

ממייסדי הכפר: אלפרד ומרתה ורנה,

הוריה של אימי, וזלמה ולטר, אימו של אבי. תמיד הייתה פה חמימות, והיחסים טובים – בטוב וברע.

רוזי: הגעתי לבד לשדה ורבורג, במלחמת יום כיפור, עם שתי ילדות קטנות. עודד שירת שבעה חודשים במילואים באותו זמן. זו הייתה התקופה הכי קשה בחיי. יום אחד הגיע גבריאל ולטר עם שקית עגבניות, שנחשבו אז לזהב! באותה תקופה רק התחילו לגדל ירקות

בחממות. בחורף בדרך כלל אכלנו כרוב וצנוניות, ותוספת העגבניות הייתה נדירה ובגדר פינוק של ממש.

תמי: עמנואל קריגר שירת במילואים במלחמת ששת הימים. אשתו שילה הייתה עולה חדשה ולא הכירה אף אחד. היא נשארה לבד בבית ונאלצה להתמודד עם הדאגה, עם ההאפלה, עם משמרות של 12 שעות בבית החולים בו עבדה כאחות ועם המשק. הוריי הזמינו אותה לישון אצלם ותמכו בה.

דינה: ביום שהגענו לשדה ורבורג, ניסי ואני התהלכנו בשבילי הכפר, כדי להרגיע את ילדתנו ענבר, שהייתה בת שלושה חודשים. איתנו טיילו גם מרים ובטי

הורוביץ. בשעה שבע בערב אמרו לנו: "סליחה, אנחנו צריכות להתרחץ ולהתכונן לחתונה." זו הייתה חתונתם של עליזה ודני ולטר. כל הכפר היה מוזמן לאירוע שהתקיים בהוד השרון והייתה הסעה מאורגנת: משאית עם ספסלים לאורך ארגז הרכב.

העזרה ההדדית בכפר הייתה מעל לכל. כשמאיר פורגס חגג בר-מצווה בבית העם, הנשים הכינו אוכל. כשחנה עובדיה התחתנה באמפיתאטרון, כל נשות הכפר התגייסו להכנת הכיבוד לחתונה. אני זוכרת שלמשפחת דלג'ו היה לול גדול לפיטום עופות. מוטי היה בצבא במלחמת יום כיפור ונעמי הייתה צריכה לטפל בלול ולחסן את העופות. גבריאל ולטר ארגן כמה חברה' מהכפר לעזרה. לילי פורגס ישבה וחיסנה את התרנגולות ושאר החברים הביאו את העופות אליה. במאמץ משותף חוסנו אז כאלף עופות.

אורי: תופעת הפרגון בכפר מזכירה לי את הסיפור הבא: ויהי היום, ואני בן שמונה או תשע ואימי ואני הולכים בתחנה המרכזית בתל-אביב. שם אני רואה מצחצח נעליים, עם ארגז יפה מקושט בפליז מבריק ובמברשות גדולות. נדלקתי. מצאתי את ייעודי בחיים. אמרתי

לאימי: גם אני רוצה להיות מצחצח

נעליים!

לא חשבנו לנעול דלתות. שכנים וחברים נכנסו ויצאו כל הזמן.

רוזי: חלומה של כל אמא יקית...

אורי: שאיפת חיי הייתה צחצוח נעליים. אבא שלי, שהיו לו ידיים טובות, בנה לי ארגז יפה בדיוק כמו זה שראיתי בתחנה המרכזית בתל אביב. עכשיו התעוררה בעיה: למי מצחצחים נעליים? פרסמנו שיש מצחצח נעליים בכפר. אנשים פרגנו לחלומי של הילד ונענו ברצון. עם תום הלימודים עברתי בין הבתים עם כל הציוד הדרוש וצחצחתי את הנעליים שהושארו מחוץ לדלת בשעת השלאפשוטונדה. את הכסף

השאירו בנעל אחת. זו הייתה מחווה מרגשת למימוש חלום של ילד קטן. הייתי מאושר!!!

יונה: אחד מזיכרונות הילדות שלי זה הקיוסק של שניידר על הכביש הראשי (היכן שסימה גלם גרה היום). הדרך לשם הייתה חולית

אורי: שאיפת חיי הייתה צחצוח נעליים.

ואנחנו, קבוצת הילדים, נהגנו ללכת לשם יחפים כדי ללקק ארטיק לבן בלי שוקולד או קרטיב לימון ולשתות גוזז, וזה היה אחד הכיפים הכי גדולים שלנו.

הכפר בשבילי זה החיים שלי. הילדות שלי הייתה נעימה ושמחה.

הבית שלנו היה פתוח ואוהב. לא חשבנו לנעול דלתות. שכנים וחברים נכנסו ויצאו כל הזמן. אימא שלי אהבה לכתוב מקאמות ושירים לאירועים שונים של הכפר וגם לימי הולדת וחתונות של חברים, בחרוזים ובגרמנית. גדלתי בבית שהייתה בו הרבה מוזיקה. כל שבת, אבי (בכינור) ופליקס טאובר (בפסנתר) ניגנו להנאתם ולהנאת השכנים. תמיד הייתה עוגת תפוחים או עוגת גבינה לאורחים. האווירה הייתה מאוד נעימה. בנוסף, אירגנו קונצרטים ביתיים. לפעמים במרפסת או בחצר החולית מסביב.

היו לנו משחקי ילדות מיוחדים. מול ביתי הייתה שדירת פיקוסים. טיפסנו עליהם כמו קופים ועברנו מעץ לעץ בעזרת הענפים, כמו שודדים. גם בנינו בתים על העצים. שיחקנו שם המון. שיחקנו "בנדרות" (גולות), "גוזזות" ו"ראסיות" (שהיו הכי הכי יקרות). היינו מחליפים בינינו את האוצרות האלה. שיחקנו הקפות ודודס (כפיס מקל מחודד משני הצדדים. עם מקל אחר מכים על אחד החודים ומעיפים אותו הכי רחוק שאפשר). לבית הספר הלכנו בחול ובבוץ. נסענו לרמות השבים על אופניים או עם סוס ועגלה להתרחץ בבריכה שם או ללמוד שחייה אצל חיה פרדלסקי, שהייתה גם מורה

לפסנתר. למדנו לשחות עם פחיות של שמן על הגב כמצופים. היינו בתנועת הנוער העובד. המדריך שלנו מכפר ויתקין היה חתיך עולמי ומושא להערצת כל הבנות של הכפר. נפתלי גולומב היה מדריך הבוגרים. עם בת דודתי יעל קליין עשינו מחנה בחורשה בקצה הכפר, ליד גבעת חן. שדה ורבורג היה ועודנו שורשים עבורנו. היינו מאוד מעורבים בעבודה החקלאית יחד עם ההורים. היינו קרובים לאדמה ולטבע. היינו ילדים עובדים.

רוזי: אני גדלתי במקום אחר לגמרי (בהודו), לא כמוכם בכפר...

לנו, למשל, היה מצחצח נעליים אישי!

אורי: יכול להיות שהכרנו שם???

רוזי: כשהחלטנו לעזוב את הקיבוץ חיפשנו בכל הארץ מקום להקים בו משק חקלאי. בחרנו בשדה ורבורג משלוש סיבות. ראשית, הייתה מכסת ביצים שהייתה יקרת המציאות, כי זה סיפק פרנסה באופן מיידי. שנית, הבית היה בית סוכנות מקורי, שני חדרים בלי תוספות, וזה התאים לנו כי רצינו לתכנן ולבנות בעצמנו את הבית. ודבר שלישי, הלול היה במרחק עשרים מטרים מהבית בלבד וזה היה יתרון עצום. משפחת בן חנן, שמהם קנינו את המשק היו מבוגרים והגונים. סגרנו איתם מחיר לקנייה בלי עורכי דין. אחר כך הגיעה אליהם הצעה לקניית המשק בתוספת של עשרים אלף לירות, אבל הם סירבו, כי מבחינתם העיסקה כבר הייתה סגורה איתנו. המילה שלהם הייתה מילה! זה היה המפגש הראשון שלי עם אנשי שדה ורבורג הישרים. המשק היה אמור לעבור לידינו, ביום 15.10.1973, אבל מלחמת יום כיפור פרצה תשעה ימים לפני כן ואף אחד לא ידע מה הולך לקרות. עודד היה מגוייס. בעלי המשק לא יכלו לפנות את המשק במועד שנקבע ואני לא יכולתי להיכנס אלי. כשהסתיימה המלחמה, נדהמנו לגלות שמהתאריך שבו היינו אמורים להיכנס למשק, משפחת בן-חנן, ברכה ושמואל (שהייתה לו משאית), אספה עבורנו את כל האבוקדו ובנוסף, שחטה כל תרנגולת שהגיע זמנה, מרטה את נוצותיה ושמרה אותה בשבילנו במקרר שלה.

עברתי לבדי לכפר עם שתי ילדות קטנות, חגית בת השבע והגר בת הארבע. משפחת ירקוני, משפחת עובדיה וסימה פינצ'בסקי (שהתאלמנה זמן קצר לפני כן) עטפו אותי בחום ועזרו לי להתאקלם. עזר לי גם רע שפירא, שהיה אז תיכוניסט. קוטי פרי נכנס יום אחד ושאל אם לקטוף את הפרי מהפרדס. אפילו לא ידעתי שיש לנו פרדס... זה היה זמן הקטיפה. שמחתי מאוד. קוטי דאג לקטיפה ולשלינגר והמלגוזן העמיסו את הפרי לקראת העברתו לשיווק.

יונה: ההתנדבות והעזרה ההדדית בתקופות מלחמה ומצוקה תמיד

אפינו את הכפר שלנו.

דינה: באחד החורפים בשנות השבעים גידלנו גרברות במנהרות פלסטיק. יריעות הפלסטיק יצאו ממקומן והתעופפו בסופה. החבר'ה מהכפר הגיעו מייד לעזרה בגשם וברוח הם החזיקו את יריעות הפלסטיק, עשו חריץ באדמה ולאט לאט הורידו אותן והחזירו אותן למקומן באדמה. כך ניצלה פרנסת המשפחה.

כיתות ו' בארכיון שדה ורבורג

תמי: גם לנו היו מנהרות שבהן גידלנו תותים. כשהפלסטיק עף, באה השכנה ממול, גב' גרייזמן המבוגרת ואמרה לאימא שלי, (שהיתה אז בת 30 בערך): "קייטלשן, דאס איסט נישט פיר דיש" (קייטל הקטנה, זה לא בשבילך!) ואז היא עצמה אחזה בטוריה והשיבה את הפלסטיק אל מקומו. אחד ממשפטיה הידועים (בגרמנית, כמובן) היה: "האדם העובד איננו מעלה מחשבות רעות/מטרדות".

רוזי: כשעודד השתחרר מהמילואים, התחלנו לפתח את המשק. בתחילה זה היה משק פיטום עופות וב-1975 התחלנו את משקי הרבייה שקיימים עד היום. היה לנו לול פיטום ליד הבית. כעבור 15 שנה דפק על הדלת אבנר עובדיה, שחזר בתשובה, עם פיאות וכובע שחור. הוא הוציא מהכיס 10 לירות וסיפר, שכשהיה נער גנב שתי תרנגולות מהלול שלנו ועכשיו הוא מחזיר את הכסף ומבקש סליחה וכפרת עוונות.

וכל זה רק על קצה המזלג...

סיפורו של 'הסיפור המקומי'

כתבה: אורה רייס

לא בכל יום מזדמן לי לפגוש סטארט-אפיסטים ובמיוחד לא סטארט-אפיסטיות. הפעם הראשונה הייתה בקורס "נאמני תיעוד", שהתקיים במרכז תנועת המושבים בתל-אביב. שם הכרתי את ענת חכמוב ודפנה פיליפ והוקסמתי מהרעיון שלהן. חשבתי שזו יכולה להיות מתנה מיוחדת במינה לשנת ה-80 של שדה-ורבורג.

כמו בכל סטארט-אפ, גם במקרה זה, הכול התחיל מצורך פשוט. מייסדות האתר עסקו שנים רבות בעריכת תוכניות טלוויזיה ובהפקתן. היה להן מאגר עצום של סיפורים ושל ראיונות מיוחדים, שהן רצו לשמור למען הדורות הבאים. הן הבינו, שהן חייבות לרכז את החומרים, לשמור אותם ולעשות בהם סדר, כדי שבעת הצורך אפשר יהיה למצוא את התמונה, את הסיפור או את הסרט שרוצים, ולשלוף אותם בקלות ובמהירות. הבנה זו הייתה עבורן הזרז שהביא לבניית פלטפורמה דיגיטלית, ושמה: "סיפור מקומי". זהו סטארט-אפ במלוא מובן המילה. הוא כולו מתוצרת כחול-לבן, חזקה להתעניינות רבה במוסדות, בגופים וביושבים רבים. מניין הלוקחות הולך וגדל ובקרוב ייוצא לחו"ל ויצטרף לרשימה ארוכה של יוזמות ישראליות, שעושות חייל בעולם הרחב.

אין להם מושג מה זה פטיפון ואיך הוא עובד. טלפון חוגה? איך בכלל מתקשרים עם זה? וגם: "זה רדיו זה?"

זמן לא רב לפני שיצאתי לקורס נאמני תיעוד, נחשפתי לארכיון המדהים שהוקם פה בכפר כרבים אחרים, נהגתי גם אני לחלוף על פניו בדרכי לענייני היום-יום. ראיתי, בסמוך לאנדרטת הנופלים, מבנה יפה, טובל בירק ובפרחים והוא משדר שלוה ורוגע. ידעתי שהמבנה שימש בעבר כמרפאה, אך לא היה לי מושג מה מתרחש בתוכו. כשהצטרפתי לצוות הארכיון, נגלה לי עולם ומלואו: מקום מרתק, שמשמש כארכיון וכמוזיאון, שאוגר בתוכו את כל מה שהתרחש כאן במשך 80 שנה. יש בו תיעוד מרתק של תולדות הכפר, שכולו שמור במגנזה קטנה, בתנאים אופטימאליים לשמירת מסמכים. נעשית שם עבודה מסורה ונאמנה, יסודית ורגישה, מתוך מחויבות עמוקה לשימור ההיסטוריה של שדה ורבורג ושל פרופסור אוטו ורבורג, שעל שמו נקרא הכפר.

בחלק המוזיאלי של הארכיון מוצגים כלים שונים ומשונים ששימשו את ראשוני המתיישבים פה ונמסרו כתרומה למוזיאון. מחשבה רבה, תכנון מדוקדק ועבודה רבת שנים הושקעו במקום, והתוצאה מדברת בעד עצמה. שמו של ארכיון שדה ורבורג יצא למרחוק כאחד הארכיונים היפים ביותר בארץ. נציגי ארכיונים מיישובים קרובים ורחוקים באים אלינו לראות, להתרשם ולשאוב רעיונות.

אחת לשנה באים תלמידי כיתות ו' של בית ספר "צופית" לביקור מודרך בארכיון, כדי ללמוד מדוע חשוב לשמור ולזכור את העבר שלנו, וכן על זיכרון ועל הנצחת הנופלים. חוויה מרגשת ומיוחדת במינה היא לראות את בני הדור הצעיר שמבקרים בארכיון שלנו. ילדים שמעולם לא ראו מכונת כתיבה, ואין להם מושג מה זה פטיפון ואיך הוא עובד. טלפון חוגה? "איך בכלל מתקשרים עם זה?" וגם: "זה רדיו זה? יא אללה, איזה גודל..." ועוד, ועוד. העניינים הסקרניים שלהם מספרות עד כמה רחוק מהם העבר.

כאמור, לאחר שהתחלתי לעבוד בארכיון, יצאתי לקורס "נאמני תיעוד", שם נחשפתי ל"סיפור מקומי" וביקשתי להפעיל אותו גם אצלנו. לאחר שהתקבל "אור ירוק" מצוות הארכיון ומהנהלת הכפר, יצאנו לדרך. עברנו על מסמכים, בחרנו תמונות (כאלה שאין בהן כדי לפגוע או להעליב מאן דהוא), העלינו סרטונים מאירועים שונים, דנו בסוגיות משפטיות ואתיות שונות הקשורות לארכיון, ועוד ועוד. כך, צעד אחד צעד, גיבשנו את העקרונות ואת הכללים לבניית הסיפור המקומי שלנו.

חשוב לדעת, ש'סיפור מקומי' הוא פלטפורמה שיתופית, וככזו היא זמינה ופתוחה לכל אחד ואחת מאתנו, להתרשם ממה שהיה בעבר, ולהוסיף עוד ועוד חומרים הקשורים לקהילת שדה ורבורג וגם למשפחה הפרטית, בעבר ובהווה. כל משפחה בכפר מופיעה על ציר הזמן בשנה שבה עברה להתגורר כאן (אם חלילה שכחנו,

או טעינו, אתם מוזמנים להעיר לנו ואנו נדאג לתקן בהקדם). לתיק המשפחתי תוכלו להוסיף תמונות, סרטונים, מסמכים וכל מה שנראה לכם מתאים. הסיפור המקומי של כולנו יהיה עשיר ומעניין יותר ככל שמספר הגולשים יהיה רב יותר וככל שיוסיפו לאתר חומרים ששמורים אצלם בבית ויטביעו בו את חותמם. תקוותנו היא, שבשיתוף פעולה, ניצור ציר זמן דינמי ומתפתח, שיציג את אירועי העבר וההווה ושיהווה חלון ראווה דיגיטלי ומתחדש, לתפארת הכפר.

פתגם של ג'ורג' ויליאם קורטיס אומר: "בעודנו קוראים היסטוריה אנחנו עושים היסטוריה". ואכן, כולנו בעצם חלק מההיסטוריה של המח. הסיפור המקומי נותן הזדמנות לכל אחד ואחת לחבר את העבר להווה.

כדי להיות חלק מסיפור שדה-ורבורג שוב אין צורך לטרוח ולהגיע אל הארכיון (אם כי נשמח מאוד אם תבואו לבקר, כמובן...). מעכשיו, הארכיון מגיע אליכם הביתה. תוכלו לגלוש בו ולהוסיף את תרומתכם בזמן הנוח והמתאים לכם, לבד או בחברותא עם בני המשפחה או עם חברים, עם קפה, עם מרק או... עם כל מה שבא לכם...

זו הזדמנות לעשות קצת סדר בתמונות ישנות, בחומרים מעניינים, בסיפורים מיוחדים, ולשבץ אותם בסיפור המקומי שלנו, למען הדורות הבאים.

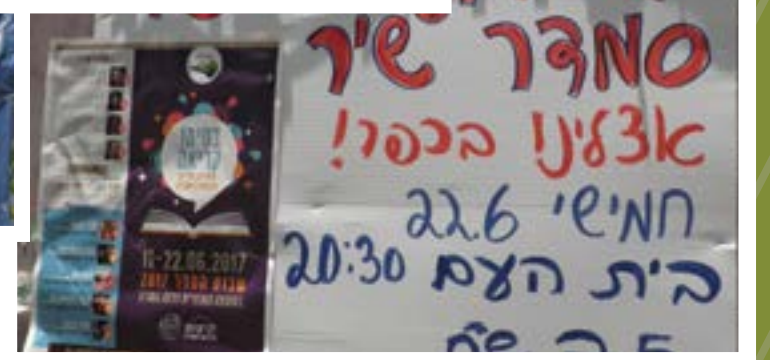
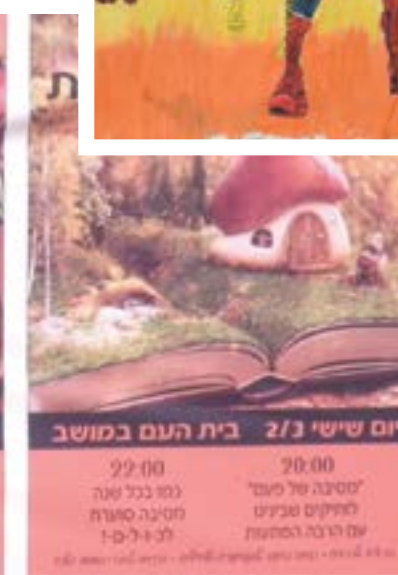
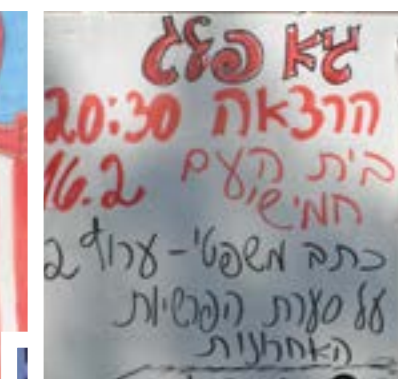
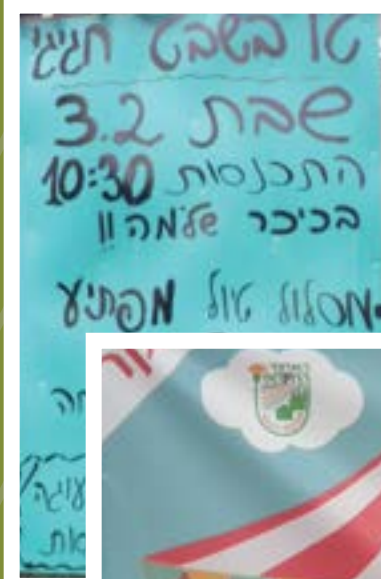
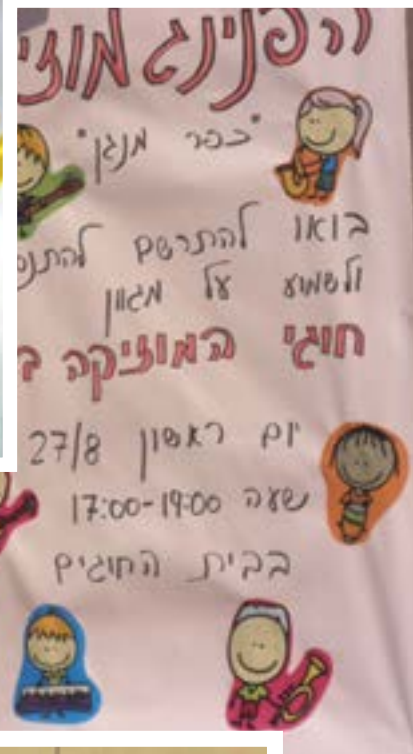
כתובת האתר:

<http://sw.localtimeline.com>

אז מה הסיפור שלך???

מקבץ כרזות שדה ורבארג

נראה בגיליון הבא !

